

శ్రీ నమన గ్రంథాలయము,
తేలస్తాలు.

“సాహిత్య లత”
9 వ కుసుమము.

1
మ 117

“మంచివాళ్ళవరు”

గ్రంథకర్త:

కర్తపాలెం కృష్ణ రావు.

సాహిత్య లత .

—♦ రాజ పోషకులు ♦—

~~~~~

మ. రా. రా. శ్రీ. “దేశోద్ధారక”

కాశీనాథుని నాగేశ్వరరావు పంతులుగారు.

“ శ్రీకాకుళం పట్టాభిరాములు గుప్తగారు.

“ “ఆంధ్రనాటక కళోద్ధారక”

వనారస గోవిందరావుగారు.

“ “జాగర్లమూడి కుప్పస్వామి చౌదరిగారు.

“ సా హిత్య లత ”

—♦ పోషక లు ♦—

మ. రా. రా. శ్రీ. బూదరాజు వెంకటసుబ్బయ్యగారు స్వగ్న

“ పులిపాటి కుమారస్వామిగారు,
బ్యాంకరు, గుంటూరు.

“ పి. సూర్యనారాయణగారు బి ఏ., చీరాల.

“ పేటేటి వెంకటాద్రిగారు, చీరాల.

“ తడవర్తి శీతారాంశేష్టిగారు,
రాజమండ్రి నేషనల్ బ్యాంకు లిమిటెడ్,

“ ఊటుకూరి లక్ష్మీస్వశింహదాసుగారు
వేటపాలెం.

“ నారపరాజు రామమూర్తిపంతులుగారు,
ఇంకొల్లు.

“ వై. వి. కృష్ణమ్యగారు చీరాల.

“ సయ్యదు దాదాసాహేబు బహదూర్,
దగ్గుపాడు,

“ శృంగవరపు అంజయ్యగారు,
కంట్రాక్టరు, పరుచూరు.

“ పాటిబండ్ల శ్రీమన్నారాయణచౌదరిగారు,

“ ప్రెసిడెంట్లు పంచాయతీ బోర్డు భీమవరము
“ ఊటుకూరి జయరామదాసుగారు వేటపాలెం

—♦ ఈ గ్రంథమున పద్యాలకు తప్పాప్పులు ♦—

పేజీ	పాక్తి	తప్పు	ఒప్పు
13	9	పలుకు వారును లేరు-	పలుకు వారు లేరు.
44	4	ఒక్కజాని-	ఒక్కజాతిని
80	11	సొంప నుమములు-	సొంపగునుమములు
84	2	అల్లరి జేసి-	అల్లరిని జేసి.
84	2	తన్నెత-	తన్నెంత.

రా బో చు గ్రంథము.

“ప్రణయం వాహిని”

మధురమగు పద్య కావ్యము

5

అన్ని హక్కులు
గ్రంథకర్తవి.

గ్రంథకర్త అనుమతి లేనిదే, ఈనాటకమును
ప్రదర్శింపగూడదు.

మేనెల
1936

—♦ ఈ నాటకములోని ముఖ్యులు ♦—

పురుషులు	స్త్రీలు
శ్రీరాములు	కనకవల్లి
హనుమయ్య	శ్రీదేవి
సుబ్బారాయుడు	చిన్నమ్మ
మస్తాన్ సాహేబు	సుశీల
పోలింగు ఆఫీసరు	కమలాక్షి
ఓటర్లు	కళ్యాణి
నాయుడు	
శర్మ	

కావలెను

నరసాపురం ప్రాంతములకు, శ్రీయుతులు కె. నరసింహంగారిని మా యేజంట్లుగా నియమించుకొన్నాము- అన్ని చోట్లను మాకు యేజంట్లు కావలెను. మంచి కమిషను యివ్వబడును.

#7

శ్రీ విజయలక్ష్మి
తం ప్రాణం.

మిత్రుడు కృష్ణానందుని కి—

కృష్ణరావు.

సా హిత్య ల త

సంపాదకీయము.

చదువుకొన్న పేదవానికివి కష్టపు దినములు- అందును విద్యాధికులకు మిక్కుటము- శ్రీమంతులకు సైతము సంకటములుండును గాని, వాటిదారివేరు- ఈపరిస్థితులలో, కలవారిదృష్టిపథమొకతీరు- లేనివారి ఆలోచనలొకరకము- ఉభయులకు పొత్తుగలిగిన చక్కగానుండును, గాని, ఆయవకాశములభించునను ధైర్యములేదు- దేశమునందలి ఆందోళనకిది యొకకారణము గావచ్చును.

కాగా,

“ఎవరికి వారే, యమునాతీరే” అగుచున్నది. ఈచిత్ర పరిభ్రమణములో, కళలు నలిగిపోవుచున్నవి. రాను, రాను, గత్యంతరములేక, కళలను, వ్యాపారమునకు ఉపయో

గపరుచుకొనవలసి వచ్చుచున్నది. వర్తకమునకు కళలు సామగ్రియైనప్పుడు, అందుగల పవిత్రత పాడై, సత్యము నశించుచున్నది. ఇదిగమనించి పద్మబాటుచేయగల మహానుభావులు కనుపించుటలేదు- ముందుకు వచ్చిన పెద్దవారు సైతము స్వార్థపరులై అవకాశములను దుర్వినియోగ పరుచుచున్నారు.

అంతశ్రమపడి సంపాదించిన విశ్వవిద్యాలయము ఆంధ్రుల కింతవర కెందును ఉపయోగపడి యుండలేదు. మునుముందు రామలింగాశెట్టిగారి పెత్తనమున బాగుపడగలదని నమ్మకము.

కేవలము కళాదృష్టితో సాగించదలచిన “సాహిత్యలత” వంటి సంస్థలకిది కష్టకాలము గాకపోదు- కీ. శే. ఊటుకూరి వెంకటసుబ్బారాయ శ్రేష్టిగారు సాహిత్యలతకు భూరి విరాళముకు దయచేయించుటకు వాగ్దత్తము చేసియుండిరి- దురదృష్టవశమున వారు అకాల మరణమును జెందుటచే, వారి కుటుంబమువారు ఆ వాగ్దత్తము చెల్లించురని నమ్ముకొంటిమి- అట్టిది జరిగియుండలేదు- వాగ్దత్తముగానున్న శ్రేష్టిగారి ఆజ్ఞను, వారి కుటుంబమువారు విధిగా, త్వరలో ఆచరింతురుగాక!

ఈ “మంచివాళ్లెవరు?” వాడుక భాషలో వ్రాయబడిన సాంఘిక నాటకము- జనసామాన్యమున కర్థమగుచు, రంగస్థలమున కనుకూలమగునట్లు, రచియింపబడిన కావ్యములు నేడత్యవసరము. నిత్యము కనులయెదుట జరుగుచుండు దృశ్యములే కావ్యరూపమునుదాల్చినవి- జాతీయతను స్థిరపరిచి సంఘమును బాగుజేయగల కథాశరీరమిప్పుడవసరము-

మంచిపూలను నేకరించగల నేర్పు- అందమగు మాలనల్లగల కూర్పుగల సమర్థుల నిర్మాణములు, యే రూపమున నున్నను రాణించగలవుగదా? విశాల దృష్టిగల విద్యాధికులిది గ్రహింపగలరు- మాప్రయత్నము సఫలమగునేని ధన్యులము

సాహిత్యలత
కార్యాలయము }

కృష్ణ రావు,
సంపాదకుడు,

మొదటి అంకము.

మొదటి తెర.

(హనుమయ్య యేకాంతముగా కుర్చీలో కూర్చొనివుంటాడు.
కాపింగుతల అందమైన దుస్తులు- వయస్సు
25 సంవత్సరాలు.)

హను:— ఎందుకు యీ బియ్యేలు?...సంతోషంలేని చదువులు- మొదటినుంచి మా ఫాదరు వద్దంటూనేయున్నాడు. అప్పుడు ఆమాటలు తలకు యెక్కితేనా?..... స్టూడెంటు లైఫ్ ఆనందంగానే వెళ్ళిపోయింది. ఈ బొక్కులకనీ, ఆబొక్కులకనీ, చెప్పో, చెప్పకుండానో, ఫాదరు నేడిపించి డబ్బుగూజి, యిష్టమొచ్చినట్లు ఖర్చు పెట్టుకునేవాణ్ణి. ఇప్పుడా మొత్తమంతా లెఖ్కచూచుకొంటే గుండె పగులుతుంది. “ఇన్నివేలు నీచదువు కయినైయి, యెర్రని యేగాని సంపాదించలేవు” అని మా అమ్మ, అయ్య చెప్పనిరోజు లేదు.....నిజమే

మంచివాళ్ళేవరు?

...వాళ్ళన్నారని యేడిస్తే లాభమేముంది? నేనెందుకు పనికిరాని వాడి నయినానని నాలోనాకే సిగ్గుగావుంది. ఉద్యోగానికి ట్రైచేదామా అంటే, రథాన రథికు లంతా. యిచ్చేవాళ్ళులేక, యిరుద్యోగులై తిరుగు చున్నాను. ఏ డిపార్టుమెంటులో చూచినా, చీమదూ రుటకుగూడా సందులేదు. పోనీ, - యేలాగో శ్రమపడి యేవుణ్యాత్ముడినై నా ఆశ్రయించదామా అంటే, నన్ను చూడగానే, "నీకేం? రోగమా? ధనవంతుడవు వ్యాపారము జేసుకోరాదూ? అనిఅంటారు..... వ్యాపారానికి నేనసలే పనికిరాను. ఈ షాంపూకులు- యీ నవనాగరికతవు వేసాయి- ఈ టెన్నీసు ఆటలు- వీటితోటి వ్యాపారమేమి సాగుతుంది? ఇవన్ని వది లెయ్యగలనా? అలా యెకప్టం అయిపోయాను. ...పోనీ, కుమవా? కట్టా, యింతవ్రంకిగదా, తొంభై తొమ్మిదోనాటి సంగతి చూచుకోవచ్చును. అనిఅను కొని నిర్విచారంగా, అనుభవిద్దామాఅంటే వీడిమంప లెగ, మాఫాదర్ దమ్మిడి అయినా చేతికి అందనీ యదు...మర్డర్ చేతామా అనిపిస్తుంది. యెట్టైమ్ము

నుంచివాళ్ళెవరు?

.....ప్రాండర్లు ఆఫ్ లైఫ్ పెరిగిపోయింది. ఖర్చు తగ్గిదామా అంటే వీలుకనుపడదు. పైగా, యీ చందాలతో ప్రాణం విసిగిపోతున్నది. అబ్బబ్బ! ఎన్ని చందాలు? పీర్లసంఘం మామూళ్ళని- క్రిస్టియన్ మామూళ్ళని- చంపుకలింటున్నారు. పుట్టినవట్టుకు అప్పుజేశాను. ఇక యిచ్చేవాళ్ళుగూదాలేరు. ఫ్రెండ్స్ అంతా, హ్యాండులోను తీసుకొని యెగగొట్టేవాళ్ళే గాని, ఒక్కరైనా కావలెనంటే ఒక్కగూపాయి యివ్వరు..... (అలోచించి) ఛీ- ఛీ- ... యాండ్జెయిలీ యెక్కువై తల పగిలిపోతున్నది. (అని లేచి రెండవగులు నడిచేవరకు సుబ్బారాయుడు యెవరు వడును.)

సుబ్బా:— అప్పుడే ప్రయాణవయ్యావూ, వాంకెకర తీసుకొని? అదిగాదురా! నీకు యెన్నిపర్యాయాలు చెప్పేది, యింట్లోవుండమని?— ఆ...

హను:— డోంటాక్! ఏమిటీ నన అస్తమానం? యింట్లో నీకెదురుగా కూర్చోమంటావా?

మంచివాళ్ళెవరు?

సుబ్బా:—...ఆ...అయితే దేశంమీద తిరుగుతానంటా?

పనిపాటలు లేకుండా, పొలంబోయి రాగూడదూ?

హను:— నీవున్నావుగా యింట్లో అందరిబడు? డ్యాం పొలం!

సుబ్బా:— నాకు తెలువదని చెప్పలా? మద్దె, మద్దె, ఆయెంగిలి

ముక్కలు యేడుస్తావేం?

(హనుమయ్య కనులెర్రజేసి కోపంగాచూస్తాడు)

సుబ్బా:— పురిమిచూస్తావేందిరా? పిచ్చిసన్యాసి! పిచ్చిసన్యాసి

సని-!- పనిజేసుకో వొద్దంటరా? ఆ...ఈ వొంకె

కర్రలు కూడుబెడతయా? చెప్పు!

హను:— ఈ పనులు నేనుచెయ్యను. పెద్దవ్యాపారము

చెయ్యాలి. మంచి లాభంవస్తుంది.

సుబ్బా:— పెద్దదంటే? ఎంతది?

హను:— రైస్ ఫ్యాక్టరీ పెట్టాలనివుంది. ప్రస్తుతం అది మంచి

బిజినెస్ గా కనపడుతున్నది.

సుబ్బా:— సరే!, సరే! బాగానేవుంది. మాయదారి చదువు

కోసం కొన్నివేలు తగలేశావుగదా? ఇక, దీంతో

మంచివాళ్ళెవరు?

తక్కింది గొరిగించు...అ...అబ్బో! పెద్దయెత్తే?

హను:— ఏమిటి యీపిచ్చిమాటలు?...అనవసరంగా మనకు
తగాదా వొద్దు- నీకు యిష్టమయితేచూడు- లేకపోతే
నాభాగం నాకు పంచిపెట్టు-

సుబ్బా:— భాగం! భాగమా? గీగమా? ఏలేలకు మాసిన
గాడిదకొడుకు చెప్పాడరా నీకు? టెట్లూటివిసేర్చుకో
తొందరగా బాగుపడతావు...

హను:— వాట్! నాకు భాగం లేదంటావా?

సుబ్బా:— అదిగామరా! నేను యెంతకష్టపడి, చెవట్లోడ్చి
యీదబ్బు సంపాదించానో తెలుసునా? నీవుగూడా
కష్టపడి.....

హను:— ఈలాల్లింపు మాటలు నాకు పనికిరావు. నీకునాకు
కుదరదు. నాభాగంసంగతితేల్చు.

సుబ్బా:— ఇనుగో, వొద్దన్నకొద్దీ, ఆ నీరాములుకు పైక
మిప్పించాసగదా? ఆడిదగ్గర యేమి వసూలొత్తుంది
చెప్పు!

హను:— శ్రీరాములు మంచివాడు- తప్పకయిస్తాడు. అయినా

మంచివాళ్ళెవరు?

సాయంకాలము అడుగుతానుగాని, - మరి- యేసంగతి
తేల్చిచెప్పు.

సుబ్బా:— ఏందిరా! యేర్పియ్యెగమా! ఇకదయచేయ్!
నీఖర్మం అంతేలే, పో!

(అని సుబ్బారాయుడు పోబోవును- హాసమయ్య దారి
కడ్డము నిల్చి ఆపును.)

సుబ్బా:— ఆ గడం! ఆగడమైనా? అయితే పోనియ్యవంట
రా? ఒరేయ్! నారాయణ!.....

హను:— వటవ్! న్యూసెన్సుచేస్తే పోలీసులొస్తారు.

సుబ్బా:— ఏం పోలీసులొస్తే? యేమంట; అయ్యను కొడ
తావంటరా? ముండమోపిముండ.....

హను:— కొట్టేనా? ఫూల్! అబద్ధమాడతావేం? ఒదుకు
పో!,

(సుబ్బారాయుడు గబగబ నడిచి వెళ్ళును.)

హను:— ఇదిగో యిదీవిధం! పాపం! పూర్వకాలపుమనీషి-
ఈపూట శ్రీరాములును గట్టిగా అడగాలి.

(కర్ర తిప్పకొంటూ పోవును.)

మంచివాళ్ళెవరు?

2. వ శంక ము.

(తన తరగతి స్నేహితురాండ్రతో శ్రీదేవి ప్రి వేశించును.

అందరు నవనాగరికపు వేషములతోనుంటారు.

అంకరిచేతులలో పుస్తకాలుంటాయి.)

సుశీల:— ఎంత సరదాగావుంది? ఈరిజెల్లు తెలిసినంతవరకు నాకు పిచ్చియైతినిట్లుండునుమా!

కమలాక్షి:— ఆహా! ఎలాగైతేనేం ప్యాసైనాం, 'చచ్చి' చెడి.

కళ్యాణి:— కమలా! ప్యాసైనందుకు సంతోషమేగాని,.... యేమిటో, పాపం! చాలామంది హార్డువర్క్ చేసిన ప్రగాడెట్లు ఫెయిలయినారు.

సుశీ:— ఒకరి సంగతి మనకెందుకు? హార్డువర్క్ చేస్తే ప్యాసవుతారా? కావలసింది, ఇంటలిజెన్సుగాని,.....

కళ్యా:— అలా అనకు- తెలివితేటలువుండి కష్టపడి చదివిన వాళ్ళే తప్పిపోయ్యాడు. పాపం! పిటీ!

సుశీ:— అంతా ఛాన్సు- ఎవరి అదృష్టంవాళ్ళది. లక్ష్మం దాని మొదటిమాట.....

మంచివాళ్ళెవరు?

కళ్యా:— అందరిమాటకేగాని ... శ్రీరాములు విషయం
అన్యాయమే-! ఒకటా! రెండా! మూడు సంవత్సరాల
నుంచి తప్పుచున్నాడు; అద్భుతమైన తెలివితేటలు
వుండిగూడాను...

సుశీ:— నిజమే- మహాచిత్రిగావుండి, అతను ఫెయిలు
గావడం.- తెలుగులోను, యింగ్లీషులోను మంచి
నాటికాచూసి అతనికి -

కమ:— చాల బీదవాడుటగూడాను.

సుశీ:— సరేగాని.- మీయిద్దరు యింటకు చదువుతారా?

శ్రీదేవి:— నావట్టుకు నేను చదువను-

సుశీ:— ఏం?

శ్రీదేవి:— సర్క్యులైస్సెస్ బాగాలేవు.

సుశీ:— ఆమాట నేనొప్పుకోను. నీకేం? కావలసినంత
డబ్బుంది, హాయిగా కంటిన్యూచెయ్యి.....

శ్రీదే:— డబ్బు క్వశ్చన్ గాదు. పరిస్థితులు బాగాలేవు.

కమ:— నీమాట నాకర్థమగుటలేదు. వొద్దనేవాళ్ళుగూడా
లేరుగా?

(అందరు రెండడుగులు నడుస్తారు)

శ్రీ జీవన గ్రంథాలకు ముఖ,
తేలరాలు.

మంచివాళ్ళెవరు?

శ్రీ దే:— ఆయిసుకతిన్నె చూడు! సిల్వర్ షాంపెన్, లాగ
వూది కమలా! వానిమీద యెక్కి కూర్చొంటే
హాయిగావుండమా?

సుశీ:— బాగానే వుంటుందిగాని, సన్ షేక్ అయిందే?

శ్రీ దే:— అబ్బ! అంతా మహా టయంప్రకారం వర్ష
చేస్తున్నావు!

కమలా:— నిజమే! సరదాగవుంది. పోదారండి.

(అందరు వెళ్ళి కూర్చుంటారు.)

కమలా:— మహాస్వజ్ఞులుగావుంది సుశీ!

సుశీ:— ఆఁ- వుండదుమరి? పోయిటీవ్రివ్రియి!

శ్రీ దే:— నామీదమాత్రం వ్రియదు.

కమలా:— నాకు చేతనైతే మీరిలా. అంటానూ? శ్రీ దేవి
సాంస్క పాడుతుందిలే.....

సుశీ:— యస్- యస్! చిన్నవ్వుకు సాగీతం నేర్చుకొన్నదిట.
గోన్! ఒక్కటి!

మంచివాళ్ళేవరు?

శ్రీదే:— చిన్నప్పుడు నేర్చుకొన్నది యింకావుందీ? ఒక టేబుటి?
చిన్నప్పుడు అన్నీ యేడ్చాను.

సుశీ:— అన్నీ అంటే? అదిగూడానా?

శ్రీదే:— ఏదీ?

(అందరు నవ్వుతారు - సుశీల సిగ్గుపడుతుంది)

సుశీ:— ఆపేముందిలే- ఉన్నమాటగా? ఏదీ, ఒక్కటి
పాడు!

శ్రీదే:— (కోపంతో) నాకేమి రావు-

కమ:— సుశీల మాటకేంగాని, శ్రీదేవీ! ననుగూడా రిక్వెస్టు
చేస్తున్నాను. పాడు.

శ్రీదే:— నాకు రావమ్మా!

కమ:— ఎందుకు అబద్ధాలు? మొన్నరాత్రి పాడలే?

శ్రీదే:— (ఆలోచించి) అయితే యేంబాడమంటారు?

సుశీ:— నీయిష్టమొచ్చింది పాడు.

కమ:— సావిత్రిలో సాంగ్సు చదువు.

శ్రీదే:— త్యాగయ్యగారి కృతి వినండి-

మంచి వాళ్ళెవరు?

సుశీ:— మేము ఇక్కడము గాలేదుగా?

కమ:— (కనరుచు) సుశీ! అరవకుండా, విను.

(శ్రీ)దేవి “సుజనజీవనా” అని కృతిపాడును.)

కమ:— ఎంత బాగున్నది? త్యాగరాజు మహానుభావుడు
సుమా!

సుశీ:— ఆయన అంధుడా? అరవవాడా?

కమ:— ఎవరైతేనేం! మంచి ఇక్కడ- ఆయన మంచి
గుణమే కావలసింది.

(శ్రీ)రాములు అదానిని వెళ్ళుచుండను. కమలాక్షి చూచి)

కమ:— అడగో! శ్రీరాములు!

శ్రీదే:— పిలవండి!

(అందరుకలిసి చప్పట్టుగొట్టి పిలువగా, శ్రీరాములు
సమీపించును.

శ్రీరా:— వాట్ సిప్టగ్స్! అందరు యిక్కడ చేరాగు?

కమ:— ఇప్పుడే స్కూలునుండి వెళ్ళుతూ, హాయిగావుంటే
యిక్కడ కబుర్లు చెప్పుకుంటున్నాము.

మంచివాళ్ళెవరు?

శ్రీరా:— కాదే? శ్రీదేవి పాడుతున్నట్లున్నది?

శ్రీదే:— ఆఁ... ఏదోలేం! పాపం!మీరిజబ్బు.....

శ్రీరా:— ఏమి? నాకు లేని విచారం నీకెందుకు?

(శ్రీరాములుకూడా, కూర్చొనును.)

శ్రీదే:— చిత్రింగా వుందండీ! తెలివిగలవాళ్ళే ఫెయిలవు
తున్నారు.

శ్రీరా:— ఔను! ఈరోజుల్లో, తెలిగలవాళ్ళే తప్పిపోతారు

వేటిస్థానిక సంస్థల పోటీయందు
వట్టి దద్దమ్మలేగెల్పు భాతిగాను,
దేబెల్లెల పరీక్షలఁ దేలుచుందు
సర్వసాధారణంబిది జగతియందు.

అదిగాక, ఈవరీక్ష ప్యాపైనామని సంతోషపడుటకే
గాని. ప్యాపైనందువలన గలిగే లాభము, తప్పినందు
వల్ల వచ్చేనష్టము, యెందు వొకటే.....

శ్రీదే:— సత్యమే- ఈవిద్యావిధానము రానురాను, అంత
నిరుపయోగకరమైనది.

కమ:— మరి, యిక ముందేమి చేయదలచావు?

శ్రీరా:— అదే యిప్పుడు ఆలోచనీయాంశము.

సుశీ:— ఏంజేస్తాడు? ఉద్యోగం చేస్తాడేమో?

శ్రీరా:— ఉద్యోగాలుంటేగా చేయడానికి?

శ్రీదే:— దొరికినా, అది అంత మంచిపనిగాదు. అడ్డమైన
వాళ్ళకు సలాము పెట్టాలి..... వ్యాపారము కేయి
రాదూ? స్వతంత్రజీవనము.....

శ్రీరా:— ఇది మరీబాగుంది.....

పలుకువారునులేరు పిలిచెడువారులేరు
చుట్టపక్కలుగూడను చూడబోరు
పెట్టుబడిచార్లు గలుగరు మొట్టమొదలె,
ధనములేకున్న కొరగాదు మనుజుడెందు.

సుశీ:— అంత బొత్తిగా లేనివాడవా, శ్రీరాచులూ!

శ్రీదే:— సావము! ఈస్థితిలో, కష్టమే... అయినప్పటికి గుణ
ము మంచిదై తే డబ్బుపుట్టకపోదు.

శ్రీరా:— శ్రీదేవీ! అలా అంటున్నావేమిటి? నాయంగు
లోపము గనిపెట్టావా? అయినా, అందరు సత్యహరి
శ్చంద్రుడందురుగదా? ఏవో ఒకటి కెందు లోపాలుం
డవచ్చును.

మంచివాళ్ళెవరు?

శ్రీదే:— లేవు- లేవు- లేవుగనుకనే, నీకు ధనలోపముండ
దన్నాను. మంచి పుష్పవున్నది. కాబట్టి వ్యాపారంలో
పైకి రాగటవనిగూడ నమ్మకము.

సుశీ:— శ్రీదేవి పెట్టుబడిపెట్టి నీజినెస్ చేయిస్తుందేమో
లెండి. (అని నవ్వును.)

శ్రీదే:— (కోపంతో) ఎదుంకు చేయగూడదు? ఆపదలో
వున్న స్నేహితుణ్ణి ఆదుకోగూడదా?

శ్రీరా:— శ్రీదేవి! ఇచ్చినా, యివ్వకపోయినా, మాటన్నా
అన్నావు. ధ్యాంకుస్...

సుశీ:— అమ్మగారు కాపురానికి వచ్చారా, శ్రీరాములూ!

శ్రీరా:— ఆ! వచ్చినట్లే, చిన్నవాణ్ణి అనుకొన్నావా?
యిప్పుడు నాయేజి 21...

సుశీ:— ట్యంటీవన్? అమ్మయ్యో! చాలా లేతవానివలె
నున్నావుసుమా!

శ్రీరా:— నా సెవెన్టీను యియరున, పబ్లిక్ యెగ్జామినే
షనుకు కూర్చొన్నాను. అప్పటినుంచి దండయాత్రలే-

కమ:— అంటే, తప్పిపోవడమా? కాస్త, క్లియరుగా చెప్పండి.

మంచివాళ్ళెవరు?

శ్రీదే:— కమలా! చీకటిపడుచున్నది, నేటికి మన కొలువు
చాలిస్తే బాగుంటుందేమో?

సుశీ:— బయలుదేరండి! పోదాం!

(అందరులేచి మెల్లగా నడుస్తారు- శ్రీదేవి శ్రీరాములుని
చూస్తూ వెళ్ళుతుంది.)

—~~~~~

కి వ ర ం గ ము.

(ఉదయము- శ్రీరాములు యిల్లు- శ్రీరాములు చిరుచాప
మీద కూర్చొని వుంటాడు- ఇల్లు మెన్నడోగట్టిన పాతది,
గాని, పరిశుభ్రముగా వుంటుంది. శ్రీరాములు
మామూలు దుస్తులతో వుంటాడు.)

శ్రీరా:— ... దై వవిధియని పూరుకోగలమా?... అయినా,
ఆ భగవంతుడికి నేనేమి అవకారము జేశాను?.....
ఛా! దై వములేదు, దయ్యములేదు... పురుషుడు తెలి
వితేటలతో పయికిరావాలి, ఈవేదాంతములన్ని చేత
గాని పెద్దన్నయ్య లేర్పరుచుకొన్నవి- నాలడ్జియూష్
ఫవర్,! అంతే.....అయితే శ్రీమంతులసంగతో

ను . దివాళైవరు?

...వీళ్ళందరు మొద్దురాచ్చిప్పరే ... ఇప్పుడు యీ
చర్చలన్ని అనవసరం. పురుషుడు శక్తి సామర్థ్యాలు
చూపించి గొప్పవాడు కావాలి. యెవడో అర్జించి
యిచ్చిపోతే. కూర్చొని తినేవాళ్ళ జీవితం నీచమైంది-
వాళ్ళందరు భరణమున కాసించిన, పూర్వసువాసినుల
లెక్కలోనివాళ్ళే.....

స్వీయ శక్తినిబ్రకటించి, పేరుగాంచి.

ధనము వార్జించి, భోగము అనుభవించి,

స్వనిముడొచ్చు సలరారు సజ్జనుండు

పురుషుడనజెల్లు- గానున్న, పాలతిమేలు-

సరే ... వృద్ధురాలగు తెల్లిని, యశావనంలోవున్న
భార్యను నుఖ పెట్టవలసిన భాధ్యత నాయందున్నది...
వృద్ధురాలగు జనని కోర్కెలు దీర్చుటకు యెంత ధన
మవసరమో, అంతకంటే మిక్కుటంగా పడుచు
పెళ్ళాన్ని సంతోష పెట్టుటకు కావాలి- ఇంత బరువు
వేసుకొని. యీసంసారశకటాన్ని యెలా, లాగగలనో
తోచున్నది. ఎప్పటికప్పుడేదో అవసరము ధన
ముతో కలుగుతునేయున్నది. “నీభార్యను తీసుకొని

మంచివాళ్ళెవరు?

పోనలసిననని" మొన్న మామామగారు జాబువ్రాసి
నాకు. ఎలా తీసుకొని వచ్చేది? ... అన్నట్లు... మర
చితిని... నా కార్యానికి హనుమయ్య తండ్రితో
చెప్పి . వందరూపాయలు యిప్పించాడు. ఆబాకీకే
గాబోలు ఈపూట వస్తానని కబురుచేశాడు. ఇప్పుడు
వస్తే యెనువి సమాధానం చెప్పేదీ?... (ఆలకించి)
ఎవరబ్బా! ఆవచ్చింది? మంగిట్టో బండివున్నది-
హనుమయ్య బండియెక్కి రాడే?... .

(బండిలోనుండి శ్రీదేవిదిగివచ్చును- శ్రీరాములు నివ్వెరసోయి
చూచుచుండును.)

శ్రీదే:— (సమీపించి) శ్రీరాములుగారూ! అలా చూస్తు
న్నారేమిటి? నన్ను మరెవరో ననుకొన్నారా?

శ్రీరా:— (అనుమానిస్తూ) శ్రీదేవీ!... కూర్చో... తలవని
తలంపుగా వచ్చావు?

శ్రీదే:— (కూర్చొనుచు) తలవని తలంపుగాదు- ఇక్కడికి
రావలెనని తలపెట్టే వచ్చాను. నాతో మాట్లాడుటకు
అభ్యంతరము లేదనుకొంటాను.

మంచివాళ్ళెవరు?

శ్రీరా:— అభ్యంత మేముందీ? ... గాని ... “శ్రీరాములు
గారూ!” అని “మీరు” అని సంబోధిస్తున్నావేమిటి?
ఎన్నడూలేని అలవాటు...

శ్రీదే:— పెద్దవాళ్ళుగదా అని గౌరవంగా అలా అన్నాను.-
తీరికగా కూర్చోన్నారు భోజనమైందా?

శ్రీరా:— ఆ...

శ్రీదే:— శ్రీరాములుగారూ! నేనుగూడా చదువు మాని
వేయదలచాను.

శ్రీరా:— మానివేసి?

శ్రీదే:— మానివేసి, యేమిచెయ్యమంటారో చెప్పండి? మీ
సలహానుగోరి నచ్చాను. నాచరిత్ర మీకు తెలిసినదే
గదా?

శ్రీరా:— అంత బాగా తెలియదు... “కొన్ని యేండ్లక్రిందట
నిన్ను యెవరో, చేరదీసినారనీ, ... అటుపిమ్మట నీవు
అతనిని విడిచిపెట్టి... స్కూలులో చేరినావని.....”
మొదలైన సంగతులు కొన్ని విన్నాను.

శ్రీదే:— (సిగ్గుతో తలవంచుకొని) ఔను... మరినేను...?

శ్రీరా:—.....?

శ్రీదే:— ఇకమీదట ఆవిషయాలు నా తలకెక్కవు...

శ్రీరా:— మేరేజి చేసుకోగూడదు?

శ్రీదే:— నో! నో! . .

శ్రీరా:— మరి?

శ్రీదే:— నేనొక పనిచేయ దలిచాను... ఏమిటంటే? కొంత
ధనము పెట్టుబడి పెట్టి, మేదై నా బిజినెస్ చేయ నిశ్చ
యించుకొన్నాను. ఈ విషయములో నీసహాయము
కావాలి.

శ్రీరా:— నాసహాయమా? ఏవిధంగా?

శ్రీదే:— కాపలసినసొమ్ము నేను యిస్తాను. నీవు వర్కింగు
పార్టనరుగా పనిచేయ్యి...

శ్రీరా:— (సందేహించును)

శ్రీదే:— అనుమానమేల?

శ్రీరా:— ఆ! . . . ఆడపెత్తనము కూడదండురుగదాయని
సందేహించుచుంటేని. . .

మంచివాళ్ళెవరు?

శ్రీదే:— శ్రీరాములూ! చమవుకొన్నవాడవు - - అనేకవ్యవహారములు నిత్యము చూస్తూ, లోకము పోకడ సురైరింగినవాడవుగదా? నీవుగూడా అనుమానిస్తావేమి? ఇంతమాత్రమున కొంపలాటుకొని పోవునా?

శ్రీరా:— సరే- కానిమ్మా! అయితే నేను పార్థవరుగా వుండలేను. గుమాస్తాగా యేర్పరుచుకో,- సొంత వ్యవహారమువలె చూచుకొనుచూ, అన్నిపనులు జేస్తూంటాను.

శ్రీదే:— ఈమాత్రానికి సందేహించడమెందుకు? అలాగే నీయిష్టము వచ్చినట్లు జరుపుచుండుము. రాబోవు పాడ్యమి మంచిదినమని అన్నారు. ఆనాడు ప్రారంభించుట మేలు-

శ్రీరా:— ఇంతకు యేం వ్యాచారము?

శ్రీదే:— నీవే ఆలోచించు...

శ్రీరా:— ఓహూ! ఇది బాగున్నది. ఇంతవరకు సిద్ధపడివచ్చినదానవు, ఆలోచించకండా వున్నావా? నీమనసులో యేమున్నదో చెప్పు.

శ్రీదే:— నేనేమి అనుకోలేదు.- ఇటీబ్ ఘాక్ట్! ఏదో బిజినెస్
నీవే నిర్ణయిస్తావని నానమ్మకము.

శ్రీరా:— అలా అయితే...(ఆలోచిస్తూ) ఖద్దరు పెట్టా కొట్టా
లాభదాయకమేనా?

శ్రీదే:— అందులో లాభం విశేషమురాదు...

అదిగాక, ఖద్దరు ఖరీదుయెక్కువ- అంజరు కొనలేరు.
విదేశవస్త్రాలు పెట్టగూడదూ?

శ్రీరా:— (నవ్వుతూ) హాస్యాస్పదము- ఈరోజుల్లో అందరికి
“ఖద్దరు పెట్టండి” అని చెప్పవలసిన, మనము అపని
చేయవచ్చునా?

శ్రీదే:— అయితే- తలనూ నెయి-సెంట్లు-సమ్ములు మున్నగునవి
పెడితే?

శ్రీరా:— స్వదేశీ వస్తువులన్నీ పెట్టవచ్చు- కొన్ని, కొన్ని
యేజస్సీలు తీసుకొని పనిచేయవచ్చును. మోర్ ఆర్,
లెస్, ఫ్యాన్సీషాప్, అన్నమాట-

శ్రీదే:— బాగా నేర్పంది- సరే, అదేస్థిరము - - -

శ్రీరా:— - - ?

మంచివాళ్ళేవరు?

శ్రీదే:— శ్రీరాములూ! మనస్సేహము మరచిపోవద్దు
సుమా! (చిరునవ్వు)

శ్రీరా:— అదేనేమా కోరుతున్నాను.

శ్రీదే:— (లేచి) ఇక వెళ్ళనిస్తావా? - - - సాయంకాలము
మాయింటికి రాగూడదూ? కొంతసేపు మాట్లాడు
కోవచ్చు.

శ్రీరా:— అలాగే వస్తాను...గాని, మాట్లాడుకోవలసిన విష
యాలు యిప్పుడేమున్నాయి?

శ్రీదే:— ఐవిల్ టేక్ లీవ్ (అనికొన్ని యడుగులు వేయుచుం
డును)

(శ్రీరాములు అనుమానిస్తూ, చూచి)

శ్రీదేవీ! ... శ్రీదేవీ!-

శ్రీదే:— (వెనుకకు వచ్చి) పిలిచావా?

శ్రీరా:— ఆ!...

శ్రీదే:— (సమీపించి) చెప్ప! ... అనుమానిస్తావే?

శ్రీరా:— నేను ... నాభార్య పుట్టింట్లోవుంది...

మంచివాళ్ళెవరు?

శ్రీదే:— ఆ! వుంటే?

శ్రీరా:— ఏమీలేదు... తీసుకొనిరావాలి...

శ్రీదే:— ఏమిటదిశ్రీరాములూ! చెప్పదలచినది చెప్పరాదూ?

శ్రీరా:— నేను ప్రస్తుతం, యంప్రీ హ్యాండ్సుతో వున్నాను.

శ్రీదే:— డబ్బుకావలెనంటావా? ఆమూల కింత భయపడతా
వేం? ఎంతగావాలి?

శ్రీరా:— ఎంతోనా? ఎదిరూపాయలు- టెన్ రుపీస్-

శ్రీదే:— సరే, పంపిస్తాను - - (వచ్చుతూ) భార్యను విడిచి
పుడలేకుండావున్నావా?

శ్రీరా:— (వచ్చును)

శ్రీదే:— (నవ్వుతూ) ఆలాగే పంపుతారే-
(శ్రీదేవి నడిచి వెళ్లును)

శ్రీరా:—

కాలగమనము చక్కంబు లీలనుడు,
ఆ, విచిత్ర పరిభ్రమణాంతరమున,
గలుగు మార్పుల నంతము - తెలియబడవు.
యెవరికేగ తిపట్టునో? యేమియగునో?
(శ్రీరాములు లోనికేగును.)

మంచివాళ్ళెవరు?

రెండవ అంకము.

1. వ రం గము.

(మస్తాన్ సాహేబు, హనుమయ్య కూర్చోని వుంటాడు. మస్తాన్
లుంగీ కట్టుకొని, మాసిన జుబ్బా తొడుక్కొని వుంటాడు.
హనుమయ్య తెల్లని శుభ్రమైన దుస్తులు ధరించి, కళ్ళ
జోడు పెట్టుకొని కాళ్ళజోడుతో, నవనాగరికునివలె
నుంటాడు- పిరికిగుండెకలవాడు.)

మస్తా:— భాయ్! మాకీ యింతషుశభంగా హవుతదని తల్పిం
దిలేదు.

హను:— అవును- నేనూ అలాగే అనుకొన్నాను- గాని,
మొన్న నీవు పోయి బెదరించగానే కాళ్ళబేరానికి
వచ్చాడు. అసలు మాజాతి పిరికిదిగాదా?

మస్తాన్:— సత్తెం! సత్తెం! హింకో ఖులంవాడైతే, దేతేనై!

హను:— నిన్ను ప్రయోగింపక పూర్వమే కొంత మెత్త
బడ్డాడు. దేనికై నా మంచిదని నిన్నుకూడా, పోయి
తమ్మన్నాను.

మంచివాళ్ళెవరు?

మస్తా:— హరే! మాది యెంత గడలిడ్చేశాం, మాలుం?
హల్లాతోడు- గడ్ గడా హడలయిపోయ్యాను, భాయ్
మాది లేకపోతే, అసల్, సమాధానం చేస్తాను మీకీ?

హను:— ఔనులే! ఏదో, అరిచావట...

మస్తా:— అరిచాం, అరిచాం? భలే అరిచాం వోయ్!...
అసల్ క్యా, క్యా, దియా,? భాయ్!

హను:— ఏమన్నదీ? నాకు న్యాయంగా రావలసింది,
యిచ్చాడు.

మస్తా:— న్యాయం, వుండావులే... క్యాదియ్యా?

హను:— స్థిరచరాస్తులు చెరిసఖిముగా పంచుకొన్నాము.

మస్తా:— అచ్చా! మాకీ మేర్కానీ...?

హను:— ఔనాను- అందుకే పిలిచాను. మస్తాన్! ఇదగో!
మన స్నేహం, చిన్నప్పటినుంచీ వుంది... ఈనాటి
వాళ్ళము కాదుగదా? ఎప్పుడూ మన!ద్దరికీ...

మస్తా:— హరే! మాటసేస్తావ్! యేసాబ్ కై కూరే?

హను:— లేదు, లేదు. ఇదగో! ఇప్పుడు యీ యిరువై
రూపాయలు తీసుకో... మళ్ళీ...

మంచివాళ్ళెవరు?

మస్తా:— (కోపంతో) క్యా? క్యా! మాది హంతకష్టపడేతో
భంచేత్! బీసీరూపాయి దేతే?

హను:— కాదు- ఇప్పుడుమాత్రం యిదితీసుకో...తర్వాత
మళ్ళీ...

మస్తా:— తర్వాత?...నకోలేబె...ఘోకలీకె, సకో, జావ్!

హను:— అంత కోపమెందుకు మస్తాన్! సరే! ఇంకో అయిదు
రూపాలు తీసుకో- ఇంద!...

(మస్తాన్ అక్కరలేవట్లు నటిస్తూ, తీసుకొనును.)

హను:— మన యిద్దరికి స్నేహం వుండాలిగాని, డబ్బుప్రధా
నంగాదు మస్తాన్!

మస్తా:— అవ్వా! మాది పాణం యిస్తాం, భాయ్!

హను:— ఔనాను.- కొద్దిరోజుల్లో మన మునిసిపల్ యెన్ని
కలు జరుగబోవుచున్నవి. ఆయెన్నికలలో నేనుగూడా
పాల్గొన దలిచాను. అప్పుడు మళ్ళీ నీసహాయంకావాలి
తెలుసునా?

మస్తా:— ఓ... మాకి వచ్చి నిలబడేతో, యెన్నికల్ గిన్ని
కల్ యెగిరిపోవాల. దేఖో!

మంచివాళ్ళేవరు?

హను:— (నవ్వుతూ) యెన్నికలు యెగిరిపోగూడదు, చుసము
గెలువాలి.

మస్తా:— గెలుస్తాం భాయ్! మాది యెక్కడా పోయిగా,
జయం వుండాయ్!

హను:— సరే- ఇక నీవు వెళ్ళు-

(మస్తాన్ వెళ్ళిపోవును- కొంతసేపాగి, హను మయ్య బయలు
దేరగానే, శ్రీరాములు యెదురుపడును.)

హను:— అటో! శ్రీరాములూ! కనుపడుట లేదేమి? ఆర్
యనాట్ యిన్ టవున్?

శ్రీరా:— లేను- పుట్టింట్లోవున్న నా వైఫ్ ను తీసుకొనివచ్చు
టకు వెళ్ళాను.

హను:— ఆలాగా? ఆహా! మాచరిత్ర విన్నావా?

శ్రీరా:— లేదే - ? - ఏచరిత్ర?

హను:— నేనూ, నా ఫాదరు డివైడ్ అయ్యాము-

శ్రీరా:— ఎప్పుడూ?

హను:— మొన్ననే— యు, సి! ఈ పెద్దముండాకొడుకులకు
మనకు పొత్తుకలువదోయ్! మన వ్యూస్ ఒకరకంగా
వుంటాయి...

నుంచివాళ్ళెవరు?

శ్రీరా:— నిజమేగాని, అంత తొందరపడ్డావే?

హను:— ఏదో, అయిపోయిందితే!... ఇదుగో, నీబాకీ
నావంతుకు వచ్చింది- నీవు వ్రాసియిచ్చిన నోటు
కూడా, నాదగ్గరేవుంది- తెలిసిందా? ఇప్పటికే చాల
కాలమయింది- యిచ్చేదూ?

శ్రీరా:— సాధ్యమైనంత త్వరలో సర్దుతాను.

హను:— ఇదుగో! శ్రీరాములూ! సరేగాని,- ఇలారా! వుయి
షల్ సిట్ యెవైల్, - నీతో మాట్లాడాలి.

(ఇద్దరు అక్కడకూర్చొందురు)

హను:— శ్రీరాములూ! నిజంచెప్ప- ఇట్ సీముస్, శ్రీదేవి,
యూజ్ కమింగు వెరి ఆఫెస్, టుయు,— వాటీజ్ ది
మేటర్?

శ్రీరా:— ఏమిటీప్రశ్న? పనివుంటే, రాకూడదూ? వాట్
వండర్ యూజ్ డేర్?

హను:— ఆపనిసంగతే, నేను అడిగేదిగూడా- వేశ్యతో
నీకేమి పనా, అని?

శ్రీరా:— మైడియర్ ఫ్రండ్! వేశ్య అంటే అంతచురుకైనగా

మంచివాళ్ళెవరు?

మాట్లాడతావేం? వాళ్ళల్లో మంచివాళ్ళుండ గూ
డదూ?

హను:— (వికటముగా నవ్వుతూ) ఓహూ! నీకప్పుడే తల
కెక్కిందే విషం? ఎలాగూ!

శ్రీరా:— (కోపంతో) వాట్, నా న్సెయ్యి, యుటాక్!

హను:— అయితే, శ్రీదేవి పరువు మర్యాదలు కలదంటావా,
యేమిటి?

శ్రీరా:— అక్షరాలా...

హను:— (పెదవి విరుస్తూ) పాపం! పిచ్చవాడవు- నీకు తెలి
యదు...

శ్రీరా:— నీకు మహాతెలిసినట్టు?

హను:— చూపించేదా? నిజానిజాలు-

శ్రీరా:— చూపించావులే, పో! అనవసరంగా ఆమె జోలికి
పోతే, చీవాట్లు తింటావు...

హను:— వెయిట్! వెయిట్! నీకే, అర్థమాతుందిలే కొన్నా
ళ్ళకు...

శ్రీరా:— ఆల్ రైట్!

నుంచివాళ్ళెవరు?

హను:— సరే- పో!

(శ్రీరాములు లేచి వెళ్ళబోవును.)

హను:— ఇదుగో! నాకు, సొమ్ము అవసరంగావుంది- నీ బాక్సీ
రేపు క్లియర్ చెయ్యాలి...

శ్రీరా:— (నిరసంగా) ఐవిల్ టై- (అని వెళ్ళిపోవును)

హను:— (లేచిపోవుచు) ఎంత అహంకారము! ఇతనికి చక్క-
ని, లెసన్ నేర్పాలి- డ్యాన్సింగు గరల్ అంటే
యేమిటో, యితనికి అర్థంకావాలి- అయివిల్ సి, మై
బెస్ట్ - (వెళ్ళిపోవును.)

మంచివాళ్ళెవరు?

2. వ ర ం గ ము .

(శ్రీరాములు యిల్లు- చిరుచాపపై భార్యాభర్తలు కూర్చొని
యందురు- కనకవల్లి విద్యాబుద్ధులు గలది- పతిభక్తియే
ముఖ్యమని యెంచుచుండును. సామాన్యపు దుస్తులను
ధరించి, కొద్దికాటి నగలతో నుండును.)

శ్రీరా:—

అమిత కృషి జేసి, ఫలమునకొశపడగ
కష్టమెల్లను మాయనై, నష్టమొడవు-
ఇదియె యీనాటి ధర్మమా? యెట్లులింక
శాంతముగ జీవితంబులు సాగగలవు?

దరినోం మహావిచిత్రంగా వస్తుంది. మానవులకీ బాధ
భరింపరానిదిసుమా!

కన:— నిజమేగాని,

వసుధ దారిద్ర్యదేవత వాగవసిత-
అద్ది, దుర్బలహృదయుల నణచివేయు,
తేలివిగల ధీరచిహ్నులు దీనిగూడి,
అంచిత నందసౌఖ్యము లందగలరు-

మంచివాళ్ళెవరు?

శ్రీరా:— ఏమో-? ఈ వేదాంతములకేమిగాని, పశుచుతన
ములూ యీ లేమిడికన్న నరకమేమేలు-

పండుగనాడైన పదిమందితోపాటు
హాయిగా భుజియింపననువుపడదు

సాటివారలలోన, చక్కగామనసైన
వలువలు ధరియింప వలనుపడదు

ఈడువారలగూడి యేచిత్రశాలలో
అరుగుట కవకాశ మమరబోదు

అనురాగరూపమా, అర్థాంగలక్ష్మికి
పూలై వగొనిపెట్ట వీలులేదు,

హేయముగనెట్లోపడియుండి, యెండి, యెండి
బ్రతుకవలయును జీవచ్ఛవలబువోలే-
పడుచుదనమున దారిద్ర్యబాధకన్న
మరిణమే వెయ్యిరెట్టుల వరకుమేలు.

(శ్రీదేవి ప్రవేశించును- శ్రీరాములు సగౌరవంగా
కూర్చోబెట్టును.)

శ్రీదే:— శ్రీరాములూ! భార్యాభర్త లేకాంతముగా నున్న
ప్పుడితరుల, రాగూడదని పెద్దలవాక్యము- నేను

మంచివాళ్ళెవరు?

మీ ఆనందమునకు అంతరాయము కలుగజేశానా?

(కనకవల్లి నవ్వుచూ తలవంచుకొనును.)

శ్రీరా:— శ్రీదేవీ! నీవు చాడరివని తలచుకొంటిని- కాబట్టి
యేమీ అనుకోను.

(శ్రీదేవి తెల్లబోయిన మొఖముతో ఆశ్చర్యముగా జూచును)

శ్రీరా:— అలాచూస్తున్నావేం? నేనసత్యమాడితి ననుకొ
న్నావా?

శ్రీదే:— (తెప్పరిల్లి) అబ్బే! ఏమీలేదు- సరేగాని, వ్యాపా
ర మెలా నడుస్తున్నది?

శ్రీరా:— అప్పుడే? ఈవారంలోనేగా, కొట్టుబెట్టినది? ఇంకా
ఆర్థరుయిచ్చిన సరుకు కొంతరాలేదు- నీవుగూడా
షావుదగ్గరికి వస్తుండరాదా?

శ్రీదే:— అంతా నీకే వదలిపెట్టాను. నా బాగాగులు నీవి
కావా? వాట్, డయూసే?

శ్రీరా:— ఔనాను. (నవ్వుచు) శ్రీదేవీ! మనమిద్దరము
ఇంగ్లీషులో మాట్లాడుతుంటే, కనకవల్లి యేమను
కొంటుందో? కాబట్టి, తెలుగులోనే మాట్లాడు-

నుంచివాలెవరు?

కనక:— ఓహూ! నేనేనుకొంటాను, మీరు మాటాడు
కొంటే? శ్రీదేవి ఆడదిగాదా? నీవుమగవాడవుగాదా?
(నవ్వును)

శ్రీదే:— బౌను- తప్పేమున్నది?... కనకవల్లీ! మనయిద్దరకీ
యిష్టమైనప్పుడు, యీయన పెత్తనమేమిటి?

శ్రీరా:— స్త్రీసామ్రాజ్యము యిప్పుడే ప్రారంభమవుతుందా
యేం?

కనక:— ఆహా! కాదు ... ఎప్పుడు మీరే మామీద
సవారీ చేస్తుండునుగాని,...

శ్రీరా:— అయితే, యిక నేను మాట్లాడను.

శ్రీదే:— ఇదోబెదిరింపు...? కానేవు వూరుకొంటే మీరే
మాట్లాడతారు.

శ్రీరా:— నిజమేలే! మాలో ఆలోపముండబట్టే, మీరలా
అనగలిగారు.

కనక:— ఎలాఅయినా అంటారు, మీకేం? మాటలు రాక
పోతేగా?

శ్రీరా:— సరేగాని, శ్రీదేవీ! నేను మీయింటికే బయలు

మంచివాళ్ళేవరు?

దేరుదా మనుకొంటున్నాను. వ్యాపారపుసంగతులు
మాట్లాడాలి...

శ్రీదే:— ఎవరు రావద్దన్నారు? అయినా, మీవంటివారు
మాయింటికి వస్తారా?

శ్రీరా:— రాకయేంగాని,...? ఇప్పుడే, భోజనముచేసి
వస్తాను... మరియొక విషయము...హనుమయ్యకూ
నాకూ, నిన్న కొంత సంభాషణజరిగినది. అతను
నోటికివచ్చినట్లు మాట్లాడగా,...

శ్రీదే:— ఏవిషయంలో?

శ్రీదే:— డిటెయిల్సు తర్వాత చెపుతాను. అందుమీదట
అతను బాకీయివ్వవలసినదని తొందరజేశాడు?

శ్రీదే:— మీ రెప్పుడు యిస్తామన్నారు?

శ్రీరా:— నేను సమాధానం చెప్పకముందే, అతను “రేపు
యిచ్చితీరవలె” అన్నాడు.

శ్రీదే:— ఏమాత్రము యివ్వాలి?

శ్రీరా:— ఎంతోనా,? ఒక వందరూపాయలు

శ్రీదే:— ఈ చిల్లరబాకీ వుంచగూడదు- రెప్పకుండా, వెంటనే
అందరికి యిచ్చేవేయండి- ఇంకా బాకీలువున్నయా?

మంచివాళ్ళెవరు?

శ్రీరా:— ఇంకేమిలేవు, యిది వొకటే- గాని, యిప్పుడు నేనెక్కడ తెచ్చియిచ్చేది?

శ్రీదే:— నేను యిస్తానులేంకి.

శ్రీరా:— సోదరీ! ఇన్నివిధాల సహాయము జేస్తున్నావు- నీయురణము యెలా తీర్చుకోగలము?

శ్రీదే:— ఆమాట లనవసరము- త్వరలో నీకు మంచిరోజులు వస్తాయి.

కనక:— నీనోటివాక్యము సఫలమగుగాక!

శ్రీదే:— సరే- ఇకనేను వెళ్ళుతున్నాను. నీవు మాయింటికి వస్తావుగదా?

శ్రీరా:— ఆ! తప్పకుండా...

(శ్రీదేవి లేచి వెళ్ళును)

శ్రీరా:— కనకం!... (తలవంచును)

కనక:— (ఆశ్చర్యముతో) ఏమది? దీనముగనున్నారు?

శ్రీరా:— ఏమియులేదు- మాతాతతండ్రి లెంతగౌరవముగా జీవించాలో, అంత నీచముగా నేనుండవలసి వచ్చింది. బారా! ఒక్కస్త్రీయూ? అందులోను వేశ్య... నాకీ లోకమున దిక్కైనది?... కాలవై పరీత్యము!...

మంచివాళ్ళెవరు?

ఆంధ్రుల కెట్టిగతిపట్టినది?...

చెండాడి రొకనాడు చీల్చివైరులగుండె
తెలుగువారలకీ తేటపడగ;

పొగించిరొకనాడు ప్రభువులకాసించి
తెలుగువారలప్రజ్ఞ దెలియలగు;

కట్టింటిచిరొకనాడు కవిత్వ పండితు
తెలుగువారలకీర్తి దిశలునిండ,

అప్పించిరొకనాడు అడిగినదెల్లను
తెలుగువారల దానకలనబాట,

విభవముల బొందిరొకనాడువిజయులగుచు
అంతఃఖ్యాతినిగన్నట్టి ఆంధ్రనుతులు
అక్కటా! నేటికీగతి దిక్కులేక,
కాలగతిజిక్కి, కష్టాలపాలబడిరి—

... శ్రీదేవి... ఆఁ! చాలామంచిది- చదుకొన్న
వారిలోగూడా, యిలాంటివారు ఒకరిద్దరే వుంటారు—

కనక:— జొనాను- చదువుకొన్నవారిలో చాలాభాగం,
దుర్మార్గమున్నదని మీరే చెప్పారు ... అదిగాక
ఆపత్కాలంలో భగవంతు డిలాంటివారిని చూపిస్తుం

మంచివాళ్ళెవరు?

టాడు... శ్రీదేవి అమాయకురాలు, ఆవిడను సం
తోషపెట్టుట మనవిధి...

నాయనమ్మ! కథలను నమ్మవారు,
దేవుడెవ్వడొగలడని తెలుపుచుంద్రు-
దేవుడెవ్వడు— ప్రేమతో, దిక్కలేని
కష్టజీవులబోచెడు ఘనుడుగాక!

శ్రీరా:— చక్కగాచెప్పావు, కనకం!

కనక:— ఇక భోజనానికి లేవగూడదూ?

శ్రీరా:— సరే- పద...

(తెరవాలున.)

మంచివాళ్ళేవరు?

3. వ ర ం గ ము .

(శ్రీదేవి శయనమందిరము- బాగుగా అలంకరించి వుంటుంది-
అగరువత్తులు వెలుగుతుంటాయి- శ్రీదేవి, శ్రీరాములు
చెరియొక సోఫామీద కూర్చొని మాట్లాడుకొం
టుంటారు- ఎదురుగా బల్లమీద ఫలహారములు
సుందరమైనముక్కాలిపీటమీద అత్తరుసీసాలు
వుంటాయి- శ్రీదేవి చక్కగా ముస్తాబు
అయివుంటుంది)

శ్రీరా:— .....

శ్రీదే:— తర్వాత?

శ్రీరా:— హనుమయ్యను మందలించాను- అతడికి నామీద
కోపమువచ్చి, తనబాకీ యివ్వమని గట్టిగా అడిగాడు.

శ్రీదే:— ఈధన మదాంధులు యింతకన్న యేంజేస్తారు?...
అంత అసహ్యంగా అన్నాడుగా? రోగ్!... శ్రీరా
ములూ! అతని బాకీ యివ్వడే పారవేసి, రా,... అత
నికి “వేశ్యలలోగూడా పతివ్రత లున్నారని” నిరూ

మంచివాళ్ళెవరు?

పిస్తాను... శ్రీరాములూ! నీవిత తెలివితక్కువగా
ప్రవర్తించావేం?

శ్రీరా:— ఎమీ?

శ్రీదే:— అతడు మన యిద్దరినీ అనుమానించినప్పుడు,
“కాదని” యెందుకన్నావు? “నిజమే” అని అంటే
కొంపలంటుకొని పోతాయా? అతడెవ్వడు మనలను
శాశించుటకు?

శ్రీరా:— సోదరీ! నేను సత్యమాడితిని. ఆబద్ధ.....

శ్రీదే:— ఇస్! మైడియ్యర్ శ్రీరాములూ! నేనొకవిషయం
చెబుతాను, విను- నీవుయికమీదట, నన్ను “సోదరీ”
అని సంబోధించవద్దు- నేను నిష్కల్మషహృదయంతో
నిన్ను ప్రేమిస్తున్నాను.

శ్రీరా:— (ఆశ్చర్యముతో, ఆ! ఏమిటి విపరీతంగా మాట్లాడుతున్నావు?....

శ్రీదే:— విపరీతమేముంది? సహజమే!... నీవిషయం నాకన
వసరము- నీవు నన్ను ప్రేమింపకపోవచ్చునగాని,
నన్ను ఆటంకపరుచుటకు నీకధికారంలేదు. నీకిష్ట
మైతే.....

మంచివాళ్ళెవరు ?

శ్రీరా:— అందువల్ల నీకేం సుఖము గలుగుతుంది?

శ్రీదే:— నాసౌఖ్యము- ట్టేమము- నీవు కోరినవాడనైతే.

యెప్పుడైతే నా నన్నజూచి నీకు జాలికలిగితే, నాకా
నందము గలుగుతుంది- లేకపోతే- యింతే- ఇలాగే
నిన్ను ధ్యానిస్తూ, కృతించిపోతాను.....

శ్రీరా:— శ్రీదేవీ! ఎందుకు నీకీపిచ్చి?...

శ్రీదే:— మరియొకమూల!... ఇందువల్ల మీభార్య భర్తలు
కేవిధమగు యిబ్బంది గలుగదని, నమ్మండి- నేను మీ
దారికడ్డురాను - మీయిద్దరిని గురుభావంతో చూచు
కొంటూ, సేవలుజేస్తాను... “శ్రీదేవి చాలమంచిది”
అని, పదిమంది అనుకొనేలాగున పడుస్తాను.....
కాబట్టి, ఈమూటలు నీవు కనకవల్లితోగూడా చెప్పి-
ఆమెసమ్మతముమీదనే నన్ను స్వీకరించు!- చదువుకొ
న్నవాడవుగదా! యింతకన్నా చెప్పేదేమున్నది?...

శ్రీరా:— .....!

శ్రీదే:— అనుమానంవద్దు - నీకు నామీద గట్టిగా నమ్మకం
కుడిరినప్పుడే, నన్ను పాలింపవచ్చును.

ను చివాళైవరు?

శ్రీరా:— నీ వెన్నిచెప్పిగా, నా అంతరాత్మ సమ్మతింపదు-

శ్రీదే:— పాపాణ సృజయము గాబోలు?

శ్రీరా:— ... నేను... మేరేజీ చేసుకొన్నాను...

శ్రీదే:— అయితేయేం? ఇద్దరుభార్యలను యేలుకోగూడదా?

రెండుమూడు పెండ్లిళ్లుజేసుకొని అందరి భార్యలను
చాటించిన, భర్తను, మనదేశంలో యెందరులేరు?

శ్రీరా:— ఉండవచ్చును... కాని, నీవు భార్యవగుదువా?

శ్రీదే:— కాగూడదా?

శ్రీరా:— ఇంతకుపూర్వము నీవొకరిని, చేపట్టావుగదా?

శ్రీదే:— ఆదొక్కటే నాలోనన్న దోషము... తెలిసో, తెలి
యకో, ఒక్కతప్పు జేసినంతమాత్రాన, నా జీవితము
ధోగతిపాలు గావలసిందేనా?

శ్రీరా:— ఇది, అన్ని తప్పులవంటిది గాదు... నీవుచెప్పేది
లోకసమ్మతంగాదు.

శ్రీదే:— వాట్, శ్రీరాములూ! డ్యామ్ వరల్డు!- ఈదయ్య
ము నిన్నింకా వదలలేదు... ఇప్పుడు లెలుసుకొన్నాను
నిన్ను, మోసగాడవని...

మంచివాళ్ళెవరు?

శ్రీరా:— (కోపముతో జూచును.)

శ్రీదే:— (విసుగుతో) లాభములేదు... నీకోపము నన్నేమి జేస్తుంది? నీవు ముమ్మాటికి మోసగాడవే- చదువుకొన్నవాడవని, నీతినియమములు గలవాడవని- నిజమగు సంఘసంస్కర్తవని- నమ్మి- మనసిచ్చిమాట్లాడాను...

శ్రీరా:— నోటికివచ్చినట్లు వాగుచున్నావు, శ్రీదేవీ! నీమాట విననివారందరు దుర్మార్గులా? మోసగాండా?

శ్రీదే:— కాదు- కాదు... శ్రీ: పునర్వివాహము చేయవచ్చునని- అనాథలగు బాల వితంతువులను రక్షించవలెనని- లెక్కర్లు యిచ్చావుగదా?

శ్రీరా:— ఆ!- అయితే?

శ్రీదే:— కార్యరంగములో, వెనక్కు పరుగెత్తేవిన్న యేమని పిలవాలి?

శ్రీరా:— అర్థములేని పోలికలు! ...

శ్రీదే:— బొనాను- అర్థంగావు, పాపము!... ఆపద్ధతిలో నన్ను స్వీకరింపగూడదా?

శ్రీరా:— బాగున్నది, నీవాదన... శ్రీ పునర్వివాహపు పద్ధతి వేశ్యల కన్వయించదు.

నుంచివాళ్ళెవరు?

శ్రీదే:— వీళ్లు కేసరి పాపమేమో?

స్వార్థమున మానవాంశు సమసిపోవ,
“వేశ్యలని” ఒక్కజాని, వేరుపరచి,
సంతసించెడు రాక్షస జనమునేడు
ఇవ్వపడుదురే వేశ్య శిష్టిక్షుణ్ణసేయ!

వేశ్యలందరు 'స్త్రీలవంశి'వారు గారా? వీళ్లకు హృద
యంతేదా? ఎవరు నిర్మించారు, యీ ఆనన్దాకర
మైన ఆచారాన్ని?

శ్రీరా:— శ్రీదేవీ! ఇన్ని మాటలెందుకు?

ఒక్కభక్తయ- ఒకమాట- ఒక్కజాతి
లేని వేశ్యలు- ఇప్పుడు, నీకొని పోని,
బాసలను నమ్ముటలు, పాపాపముగూ,
నమ్మజాలను- లోకులు నమ్మలేరు.

శ్రీదే:— ఎంతమందికి మీరు మేరేజెప్ చేసి, పరీక్షించారు?
ఆపరీక్షలో ఎంతమంది ఫెయిలయినారు?... పెళ్లిచె
ల్లాముతప్ప జేస్తే భర్త యెలాదండించి వదలివేస్తున్నా
డో, ఆవిధంగా నన్నుగూడా మీరు చేపట్టి, పాపము
జేస్తే శిక్షించండి.— ఏం?

శ్రీరా:— .....!

శ్రీదే:— మాట్లాడరేం?

శ్రీరా:— శ్రీదేవి! నన్ను మంచితనంతో బలవంతముగా
బాధపెడతున్నావు... అయినా, యిప్పుడేమీ చెప్ప
లేదు... కనకవల్లితో యీవిషయం చెప్పి, ఆలో
చిస్తాను.

శ్రీదే:— చెప్పండి- తప్పకుండా, నేను చెప్పినవన్ని, ఆమెకు
చెప్పండి- ఆమె సమ్మతిమీదనే నన్ను స్వీకరించండి-
ఒకదినము గడవిస్తాను.—

శ్రీరా:— ఏమంత తొందర?

శ్రీదే:— తొందరే!- అంతవరకు మీతో మాట్లాడను-
వెళ్ళండి యిప్పుడే...

శ్రీరా:— (చిన్నబుచ్చుకొని) సరే- వెళ్లివస్తాను.

శ్రీదే:— ఎప్పుడువస్తాడు?

శ్రీరా:— శ్రీదేవి- ఇవన్నీ నేను చెప్పుటకంటే, కనకవల్లితో
నీవే చెప్పకొరాదూ?

శ్రీదే:— మీరే చెప్పకొండి- ఈప్రశ్న మీదికదూ? అది
గాక, యెవరుచెప్పినా ఒకటే, - కనకవల్లి జాలిగుండె

మంచివాళ్ళెవరు?

గలది- స్త్రీల సాధక బాధకాలు ఆమెకు చక్కగా

తెలుసు- తప్పకుండా వొప్పుకంటుంది...

శ్రీరా:- అంతా నీవే చెప్పేస్తున్నావే? సరే...

(వెళ్ళబోవును.)

శ్రీదే:- ఇదుగో! మాట- మాట!

(శ్రీ)రాములు వెనుకకు దిరిగివస్తాడు)

శ్రీదే:- రెండుమాటలు విను... డబ్బుకాశించి మాలమ్మ

మొదట నాకొక పశువును అంటగట్టింది- నేను తెలి

యక మోసపోయి, తర్వాత గ్రహించి, మూడుమా

సాలకే వాణ్ణి తరిమివేశాను. ఇంతవరకు నాజీవితంలో

నేనుజేసినతప్పు యిది... ఈమాత్రానికి నన్ను క్షమిం

చవచ్చు... ఇకముందంటావా? నేనిందాక చెప్పిపట్టు

చేయవచ్చు... సరేనా?

శ్రీరా:- .....

శ్రీదే:- నేను మీ భార్యాభర్తల అన్యోన్యంగానికి

యేమాత్రము ఆటంకము కలుగజేయను. ఒక దాసి

వలె మీకు సర్వీస్ చేస్తాను. యుకెస్ బిలేవ్ మీ- అది

మంచి గాళ్ళే చరు?

గాక- నాకున్న యిరవైవేల కిమ్మత్తుజేసే, ఆస్తి అంతా
నీకే యిస్తాను... కాబట్టి, బాగా ఆలోచించుకో...

శ్రీరా.— (ఆలోచిస్తూ) ఎవరు సంపాదించారు యీ ఆస్తిని?

శ్రీదే.— మా అమ్మ ఆర్జించి, మరణకాలములో నాకు యిచ్చి
పోయింది. మామదర్ గతించి, యెనిమిది మానా
లేగా? నీకు తెలియనిదేమున్నది?... ఇకపో! ఇవిగో
ఈ రూపాయలు హనుమయ్యకిచ్చి, బాకీ రద్దు
జేసుకో!...

(శ్రీ)రాములు రూపాయలు తీసుకొని వెళ్లిపోవును.—
(తెరవాలును.)

నుంచి వాళ్ళెవరు?

మూడవ అంకము.

1. వ రంగము.

(హనుమయ్య వపారాలోపడకకుర్చీయందు కూర్చొని
యుండును.)

హను:— ఇంతస్వల్పకాలములో...? ... అశ్చర్యము!.....
ఇంతతొందరగా యేడువేలు అయిపోయినవే? ఈపద్ధతి
చూస్తే, నా ఆస్తి అంతా ఒక సంవత్సరముకంటే యెక్కు
వ వస్తుందా? ... అసలు యంతడబ్బు యెలాఖర్చై
నట్లు? పదిమంది పెద్దలూగలిసి నన్ను వీక్షించగా, వీక్షిం
చగా, ఒక్క వెయ్యిరూపాయలు మాత్రము నాటక
శాలకిచ్చాను... మిగిలిన ఆరువేలు? ... అబ్బబ్బ!
ఈన్నేహీతులు నామంపకేంపాడు. మొన్న పార్సీ
నుంచి తెప్పించిన టాయిలెట్స్ కే నియర్లీ టు హం
డ్రెడ్ చెల్లించాను... అయినా, నేను ఫూల్ నుగాక
పోతే, మొన్న జాలీక్లబ్బుకు యిచ్చిన డొనేషన్,
యెందుకు? ... కేవలము అపసరమేగా? ఛీ! ఛీ!—

మంచివాళ్ళెవరు?

వ్యాపారంలేదు సరేగదా, పైగా, వున్నది అమ్మకొని
గంతులు వేయడమా?... నాకీ విదో సిస్టరుదొక
ట్రబులు!...

(చిన్నమ్మ కులుకుతూ, ప్రవేశించుచు- వయస్సు 18 సంవత్స
రములు- నవనాగరికపు వేషము- సల్లగావుంటుంది-
మంచి, మంచినగలతో, ముస్తైదువులాగవుంటుంది)

చిన్న:- అన్నయ్యా! పంతులుగాకు యీ హాస్కోనియం పని
కిరాదన్నాడు... మంచిదిగాదుట...

హను:- (విసుగుతో) పనికిరాకపోవడమేమిటి? మొన్ననేగా
తెప్పించింది? కొత్తది అప్పుడే చెడగొట్టినట్లున్నావు!

చిన్న:- నాకేదెలుసు? కొత్తదే అసలు బాగుండలేదన్నారూ
పంతులు...

హను:- ఏడ్చినట్లేవున్నది, నీచదువు? సరే, పంతులుగారితో
నేను మాట్లాడతానులే, హా!

(చిన్నమ్మపోవుచుండ, మస్తాన్ యెదురుపడును. చిన్నమ్మ
! నవ్వుచు పోవును.)

మస్తాన్:- సలాం! అయ్యా!

మంచివాళ్ళెవరు?

హను:— ఏం, మస్తాన్! దా! కూచో!... వాట్ న్యూస్?
యేం విశేషాలు?

మస్తాన్:— క్యావుండావ్, మహారాజ్!

హను:— చూచావా, శ్రీదేవి పొగరు?

మస్తాన్:— పొగర్ గిగర్, యెల్లిహతావ్, జరా టైరో,
సాబ్!

హను:— సరేగాని, మన మునిసిపాలిటీ యెన్నికలు సమీపి
స్తున్నయి- తెలుసునా?

మస్తాన్:— యిన్నాం! యిన్నాం! నిన్న చెప్పారుగా! మీకి,
నిల్వడం ఖాయం?

హను:— ఓమో! మీరందరు హెల్పుచేస్తామంటే చూస్తాను.

మస్తాన్:— యధ్వలంవర్, వచ్చాడుగా, మహారాజ్! మీకి
యేంశక్య? మీకి నిల్పాతో, భంచేత్ పేరుసెప్పి
గెల్పిస్తాం! డెఖో!

హను:— మరే తే, ఆప్రియత్నంలోనే వుండు.

మస్తాన్:— ప్రియత్నం, గియత్నం, యెందుకండీ? భంచేత్
మాకీ చూశాతో, అడ్డమువచ్చే యధ్వ కోన్?

మంచివాళ్ళెవరు ?

జరాతక్య రెండువందల్ వోట్లు మాదీ యలాకా
పుండయ్!

హను:— ఎలాగూ? అయితే గెలిచామన్నమాటే!

మస్తాన్:— ఓ!

(శ్రీరాములు ప్రవేశించును.)

హను:— శ్రీరాములూ! రా! కూచో!

(శ్రీరాములు గూర్చొనును- చిన్నమ్మవచ్చి, అటూ అటూ
తిరుగుతూ, మస్తాన్ వంక నవ్వుతూ జూస్తుండును.)

శ్రీరా:— మిస్టర్, హనుమయ్య! టేక్ యువర్ మగ్!

హను:— ఓ! పైకం తెచ్చావ్ బ్రదర్! అంతావుందా?

శ్రీరా:— ఆ! నీకివ్వవలసినది వడ్డీతోగూడా కలిపి తెచ్చాను.
(హనుమయ్య రూపాయిలు లెక్కపెట్టుకొంటుంటాడు-మస్తాన్
చిన్నమ్మ యితరులకు తెలియకుండా కన్నుసైగలు
చేసుకొంటుంటారు.)

శ్రీరా:— సరిపోయినయా? రశీదు...?

(హనుమయ్య రశీదు వ్రాసియిచ్చి)

హను:— ఇదంతా శ్రీదేవి పుణ్యమేనన్నకొంటాను.

మంచివాళ్ళెవరు?

శ్రీరా:— అవన్ని నీకనవసరం.

హను:— ఇదుగో! సరేగాని... (మస్తాన్ వంకజూచి) మస్తాన్!
నీవికపో!

మస్తాన్:— అచ్చా! జరా పైసాదేవ్ అయ్యా!

హను:— ఇస్తాను- ఒకగంట ఆగిరా!

(మస్తాన్ చిన్నమ్మనుచూస్తూ వెళ్లిపోవును)

హను:— శ్రీరాములూ! శ్రీదేవి, నీకేమైనా మందు పెట్టిందా, యేమి?

శ్రీరా:— వాట్ మ్యాడ్ ఫెలో యూఆర్! మందేమిటి?

హను:— మ్యాడ్ ఫెలోవే అయినావు, గాని...

శ్రీరా:— (గర్వంతో) శ్రీదేవిని జూచి, ఫామిలీ గరల్సు నేర్చుకొనవలసిన విషయాలు యెన్నోవున్నాయి.

హను:— ఔనాను... పాతలంజలు లోకమాతలయినారు.

శ్రీరా:— (కోపంతో) ఇలాంటిమాటలు యింకెప్పుడు నాతో అనబోకు... తెలిసిందా?

హను:— నీకెందుకు కోపం?

శ్రీరా:— ఎందుకా; సద్గుణులను దూషిస్తే, సజ్జనులు విని సహించలేరు.

మంచి నాళ్ళెవరు?

హను:— అబ్బో! “సద్గుణులు- సజ్జనులు- సహించలేను”...

వేరీగుడ్! కవిత్వం జెప్పేశావ్!

శ్రీరా:— నేనిక వెళ్లుతాను (అనిలేచును)

హను:— (అపి) కూచో! కూచో! వ్యాపారం బాగా సాగుతున్నదా?

శ్రీరా:— అది మన బిహేవియర్ న బట్టి వుంటుంది.

హను:— బిహేవియర్ ను బట్టే, బాగా వున్నదా అని అడిగాను.

శ్రీరా:— ఆ! చక్కగా సాగుతున్నది. (లేచును)

హను:— సో హార్టీ! ఆల్ రైట్! గోయ వే, మ్యాన్!

(శ్రీరాములు వెళ్లిపోవును- తెరవాలును.)

మంచివాళ్ళెవరు?

మూడవ అంకము.

క. వ రంగము.

(హనుమయ్య గూర్చొనియుండను.)

హను:— ఎందుకు డబ్బు? అవసరము వచ్చినప్పుడు పని
యోగపరచుకోలేని లక్షాధికారికంటె, భిక్షాధికారి
మేలు- కోరికలు తీర్చుకొనుటకు పనికిరాని భాగ్య
మెందుకు?... ఎన్నిలక్షలు ఖర్చుజేసియైనా పరాభ
వాగ్ని చల్లార్చుకోవాలనిదే... నీచకులంలోపుట్టిన
శ్రీదేవియెక్కడ?... ఛీ! ఛీ!... ఏమిజూచుకొని దీని
కీగర్వం? ఎందులో పోతుంది?... నాకు కావలసినంత
డబ్బువుంది- బి, ఏ., స్వాసయినాను. - గౌరవనీయుణ్ణి
తవకంటె యెక్కవకులంలో పుట్టాను... ఇతవాణ్ణి-
నన్ను... యెందుకు పనికిరాని ఒక అబల,- అందులో
వేశ్య- పురుగును విదిలించినట్లు విదిలిస్తుందీ?... దీన్ని
యేంజేస్తే పాపముందీ?... షేమ్! షేమ్! ఇంకెందుకు
నాబ్రతుకు? పరువు మర్యాదలులేని ఒక డ్యాన్సింగు

మంచి వాళ్ళవరు?

గరల్ చేత “నోరుముయ్!” అని అనిపించుకొని, వది
మందిలో తలయెత్తుకొని తిరుగుటకంటే, ఆత్మహత్య
జేసుకొనుటమేలు... అయినా, నానల్ల తప్పేముంది
వెలకాంతగనుక . అడిగాను... సర్వస్వ! బజారులో
శరీరము అమ్మకొనేజాతి- దానిమీద అందరికీ హక్కు
వున్నది... ఒకవేళ అడిగితేమాత్రం? ఇవ్వలేకపోతే
“రానని” అనవచ్చునుగాని అలాఅంటుందా? “బుద్ధి-
తెచ్చుకో” అని అంటుందా?... ఆల్ రైటు! అయి
విల్ సి,..... మిస్తానొక ఫూల్ - చెప్పినదితప్ప, అన్ని
చేస్తానంటాడు... (ఆలోచిస్తూ) ఏయ్! ఎవరక్కడ?

(చిన్నమ్మ ప్రవేశించును.)

హను:— మీ వాడినేదీ?

చిన్న:— దొడ్లో పనిజేసుకొంటున్నది.

హను:— ఈ కోటు, యింట్లో వంకెమీద తగిలించి, త్వరగా
వంటకావాలని మీ వాడినతోచెప్పు. ఇకపో!...
నావైఫ్ ఒక విలేజబూట్! సరిగా మాట్లాడుట
గూడా చేతగాదు... ఇలాంటివాళ్ళతో యేమిసౌఖ్య
ముంది యేసుస్తుంది? మాయద్దరికి ముడిపెట్టిన భగ

మంచివాళ్ళెవరు?

వంశుడికి బుద్ధిలేదు. అతడు అన్నీ యిలాంటి అవక
తవక పనులే జేస్తుంటాడు.....

(మస్తాన్ మెల్లగా ప్రవేశించి, చిన్న మృగకొరకు అటూ,
యిటూ, జూస్తూ,)

మస్తా:— (శనలో)... అరే! కనపడిందిలేదు... వుడాయిం
చింది, క్యా? భంచేత్, అదిచూకి జర్రా చూశాతూ
వారెవా! ఇందర్ భోగం!

(చంకలుకొట్టుకొనుచూ, తలాలున హనుమయ్యను జూచి,
భయముతో)

సలొం! మహారాజ్! సలాం!

హను:— ఏం, మస్తాన్! ఇవ్వాళనీకు తీరలేదా?

మస్తా:— లేదూ అయ్యా! ఖర్ మే ఖాళీ వుండామ్- జరూర్
క్కా?

హను:— నీతో చాలా పనివుంది.

(ఇంతలో చిన్న మృ లోపలనుండి తొంగిచూచును- మస్తాన్
లాట్టలువేస్తూ, ఆ మెనుచూచి, భయముతో
హనుమయ్యను చూచును.)

మంచివాళ్ళెవరు?

హను:— మస్తాక్! నీవొక గొప్పపని రహస్యంగా, చేయ
వలసివుంది. ఇదీనీవు మహాతెలివి తేటలతో చెయ్యాలి
...మంచి బహుమానం యిస్తాను,

మస్తా:— ఓ! తయార్! బోలో!

హను:— ఇక్కడగాదు... లోనికేగి మాట్లాడుకొందాం
రా!

(నిష్క్రమింతురు- తెరవాలును.)

శ్రీ జేమన గ్రంథాలయము
తెలంగాణ.

మంచివాళ్ళెవరు?

నాలుగవ అంకము .

1. వ రంకము.

(శ్రీదేవి పడుకొని- అందమైన సోఫాపై శ్రీరాములు,

శ్రీదేవి కూర్చొనియుండురు)

శ్రీదే:— ఇది నుదినము- మిమ్ములను సమ్మతింపజేయు గలిగి
నందుకు సంతోషపడుతున్నాను... గాని, మీరు మహా
పెంకెమనుష్యులునుమా! అన్నివిషయాలలోను యింత
పట్టుదలకూడదు- దేర్ఘక్షుభి, మార్జాన్!

శ్రీరా:— యన్! బట్, నాట్ యిన్ దిస్ సార్వ్ ఆఫ్ కేసెస్-
...ఏమంటావు?

శ్రీదే:— ఏమంటాను? మీవి వేదవాక్యాలు...

శ్రీరా:— ముఖప్రీతికోసము అనకు...

శ్రీదే:— ఇకముందు మీరేమిచెప్పినా “సరే” అనవలసిందే
గాని, “కాదు” అనటానికి ఏలులేదురా?

శ్రీరా:— అలా, కట్టుబాటుకు లొంగవుగదా?

శ్రీదే:— తప్పతుందా, కట్టుకొన్నతర్వాత?

శ్రీరా:— కట్టుకొన్నామా? నో,! నాట్ యట్,

శ్రీదే:— వుయివిత్... ఇన్ కపుల్ ఆఫ్ హావర్సు.

శ్రీరా:— (నవ్వుతూ) హూ సెడ్?...సో, సూన్?

శ్రీదే:— (వికటముగానవ్వుతూ) ఓహూ! మళ్ళీ బేర మా?

శ్రీరా:— అసలు అవసర మేమిటి?

శ్రీదే:— అవసర మేలేదు- మనసుకలిస్తే...

శ్రీరా:— ఆల్ రైట్! కం; లైక్ డట్! దాంపత్యధర్మాన్ని
బలపరిచేవి, మంగళసూత్రము, పూరేగింపులు-గావు
తెలుసునా?

శ్రీదే:— నిజమే- అవన్ని ఆడంబరముకొరకు,- లేకపోతే,
కాదని తగాదాకొస్తే, సాక్ష్యముండడానికి.....

(శ్రీదేవి ఆకులు చుట్టియిచ్చును. శ్రీరాములు తీసుకొంటూ,)

శ్రీరా:— సరేగాని, నీవు కొన్ని పరతులకు సమ్మతించాలి...
అందాకా...

శ్రీదే:— వీలున్న వేనా?

మంచివాళ్ళేవరు?

శ్రీరా:— కఠినమైనవిగావులే!... మొదటిది, బ్రతికివున్నంత
వరకు నీవు మరొకదారి తొక్కగూడదు- నామాట
మీరగూడదు.

శ్రీదే:— ఇస్! ఇదేనా? బాసచేస్తున్నాను, అలాగేవుంటానని.

శ్రీరా:— మరొకటి ముఖ్యమైంది- నీవు మాయింటోవుండి
భోజనాదికములు చేయగూడదు- మాయింటో నీతో
వాటు భోజనాదికములకు నన్ను పిలువగూడదు.

శ్రీదే:— (నవ్వుతూ) ఎవరు యెక్కించారు, నీకీపిచ్చి? మనసు
గలిస్తే, యివన్నీ మానగలమా?

శ్రీరా:— అదంతానాకు పనికిరాదు,- నీకులంసీది- నాకులం
నాది. తరతరాలనుండి వస్తున్న, యీకట్టుబాటును
మనము తప్పించగూడదు.

శ్రీదే:— తరతరాలనుండి వస్తున్నయిగా? జ్ఞడీకట్టుబాట్లు!
నీకింకా యీఛాందసం పోలేదేం? సంస్కర్తననిచెప్పు
కుంటావే? వంచకుడా!

శ్రీరా:— సంస్కర్తనైతే, నీయింట్లో భోజనముచేయవలెనా?
ఏమిటీ తెలిసీతెలియనిమాటలు?

శ్రీదే:— నాకా తెలియంది? నీకా?

మంచివాళ్ళెవరు?

శ్రీరా:— ఇప్పుడీ వాదనలన్నీ అనవసరము- నాయిష్టంవాది-
నీకు సమ్మతమైతేచూడు.

శ్రీదే:— అబ్బబ్బ! ఏం, వేధిస్తున్నారండీ?- సమ్మతి చాలే!
ఇంతేనా? ఇంకావున్నాయా?

శ్రీరా:— ఇక లేవుగాని...

శ్రీదే:— అయితే ఆజ్ఞదయచేయండి! ఒక్కటి.....

(అని ముద్దు పెట్టుకోబోవును.)

శ్రీరా:— (వెనుకకుతగ్గి) ఆ! ఆ! వుండు... ఒక్కనిమి
షము.....

శ్రీదే:— (నిరుత్సాహముతో) అబ్బ! రసభంగం!.....ఆ!
చెప్పండి!.....

శ్రీరా:— ఏమిటీ పచ్చి శృంగారము?

శ్రీదే:— సరేలే! (అని బలవంతముగా చెయ్యిబట్టి కొనును-
తెరవాలును.)

మంచివాళ్ళెవరు?

2. వ ర ం గ ము.

(సమయము సాయంకాలము- శ్రీదేవి ఉమ్మూలబల్లపై
కూర్చొని ఊగుచు, ఉల్లాసమున పాడుచుండును.

జై! జై! జై! భారతమాత!   జై! జై! జై!

మాత! ఘనపూతా, వర

నేనా! ఓ భారతమాత!.....జై! జై!

కార్య, ధైర్య సమన్విత!

సకలదేశపూజిత!..... జై! జై!

హే.....! సర్వసస్యఫలజల సంపత్ప్రదాయినీ....!

సర్వదురిత నాశినీ....!

దేశమాత! తనయలమము దీవనలిడి పాలింపుము...జై! జై!

శ్రీరాము లింకారాలేదే?... వ్యాపారమెట్లున్నదో?
శ్రీరాములు నేర్పరి- చక్కగానే పాగిస్తాడు. సందేహ
ములేదు. అనుకోరాదుగాని, యితడు సద్గుణ
సంపన్నుడు- పేదవాడై తేమాత్రమేమి? పాధా
ణంగా బీదలయందే ఉత్తములంటారు- శ్రీరాములు
ఉన్నతాశయములు గలవాడు. నాతో ననేకపర్యాయ

మంచివాళ్ళెవరు?

మములు “నీచములకు పాల్పడక, సడలని పట్టుదలతో
వుండే, ఆత్మశుద్ధిగలవారికి, తప్పక జయముచేకూరును.”
అని అన్నాడు. రక్షకు డితనిని త్వరలో సంపన్నుని
జేయుగాక!..... (కొన్ని నిమిషములాగి) వాటీజ్
డిన్? దుశ్శకునము లగుచున్నవే!... (గడియారము
ఆగుగంటలుకొట్టును.) ఆగుగంటలా? అన్నడే! అయితే
దేవాలయమునకేగు వేలైంది. (అని లేచి పూజాద్రా-
వ్యములుగల వెండిపళ్ళెమును దీసుకొని వెళ్లుతుంది.)

(తెరయెత్తబడును.)

(దేవాలయపు టావరణము- శ్రీదేవి ఆలయములో ప్రవేశించి
పూజచేసి వచ్చుచుండును. మస్తాన్ కాచుకొనియుండును.)

మస్తా:— (దారికడ్డముపోయి) ఏయ్! పిల్లా!

(శ్రీదేవి ఉలికిపడి తిరిగిచూచును.)

మస్తా:— జగ్గారైరో! ఒకటిమాట వుండావ్!

శ్రీదే:— హూయూజ్ దట్! ఎవరునాయనా నీవు? నీచత్వా
నికి పాలుపడుచున్నావే!

నుంచివాళ్ళెవరు?

(మస్తాన్ తటాలునవచ్చి, శ్రీ)దేవిని బలవంతముగా యెత్తుకొని
భుజముమీద వేసుకొనుచు- శ్రీ)దేవీ తనచేతులోవున్న
వెండిపళ్ళెమును విడిచిపెట్టి మస్తాన్ మెడను
కొరకగా, అతడు ఆమెను విడిచిపెట్టును)

మస్తా:— అరే! భంచేత్! కొరుకుతావుబే? దేహోమజాఖా!
(అని చేతులపైచొక్కా సర్దుకొనును.)

(శ్రీ)దేవి మొలనున్న వడ్డాణమునుదీసి కొట్టవచ్చినట్లు
నిలువబడి, కనులెర్రజేసి)

శ్రీ)దే:— పూల్! సమీపించావా, చస్తావు! మెడ తెగిపోతుంది.
(మస్తాన్ నిశ్చలుడై చూస్తుంటాడు. ఇంతలో పూజారివచ్చి)

పూజా:— శ్రీ)దేవీ! ఏమిటిగోల? వీడెవడు? మస్తానా?
(మస్తాన్ పరుగెత్తుచు.)

పూజా:— శ్రీ)దేవీ! ఏంజరిగింది? ఇప్పుడేగదూ, నీవు గుళ్ళో
నుంచివచ్చావు? ఇంతలోయీదొంగముండాకొడుకు...

శ్రీ)దే:— మహాత్మా! వీడు యీచాటున దాగియున్నాడు
గాబోలు, నేనువచ్చేవరకు అతాత్తుగా నామీదబడి
నన్ను బలవంతముగా తీసుకొనిపోవుటకు ప్రయత్నిం

మంచివాళ్ళెవరు?

చగా, నేను వాణ్ణి, గట్టిగా కొరికాను అంతట నన్ను
విడిచిపెట్టాడు... ఇదీజరిగిన విషయము- వీడిని మీ
రెరుగుదురా? “మస్తాన్” అని పిలిచారే?

పూజా:— బౌనమ్మా! వీడు హనుమయ్య నౌకరు- ఒకటి
రెండుసార్లు హనుమయ్య వెంట తిరుగుచుండగా
చూచాను.

శ్రీదే:— (కోపముతో) యూ స్కాండ్రో! ఎంత నీచానికి
వాడిగట్టావు? వంజూచుకొని నీకీ కండకావరము?
నీయింట్లో, నీవైఫ్, మదర్, సిస్టరు, మెలావున్నారో
అలోచించుకొన్నావా? బుద్ధిలేదూ? ఇంట్లోవాళ్ళను
మేనేజ్ చేసుకొనుట చేతగాని, అధముడికి నీకు పర
కాంతలు కావలెగా? సిగ్గులేక, తలయెత్తుకొని నేనొక
మనిషిని అంటూ తిరుగుతున్నావు! పరువుమర్యాదలు
లేని పశువా? ఎప్పుడో నీపాపము బ్రద్దలౌతుంది. స్త్రీల
నవహరించదలచిన నీకెరసు నేలబడదూ? నీ, నీచ
కార్యాలకు- నీ అక్రమాలకు- నీ అప్రమాణాలకు
యెప్పుడో ఒకనాడు నిన్ను ప్రజలందరు కుక్కనుగొట్టి
నట్లు కొట్టరూ! మానవతుల నేడ్చిస్తే, వృధాగా

మంచి నా శ్మేవరు?

పోతుందీ? రూపములేకుండా మాడిపోవూ?...
ఓరిగాడిదా!... నన్ను చెరచవలెననే పట్టుదల నీకెం
దుకు? దానివల్ల నీకేమి కీర్తివున్నదీ?... రేపో,
యెల్లుండ్లో సివిల్ జైలుకు పోవలసిన, చేతగాని ఆడ
ముండకు, నీకింత పట్టుదలవుంటే, ఉత్తమస్త్రీనైన
నాకు వుండగూడదు?... తెలుసుకొందువుగాక! వేశ్య
లలో పతివ్రతలున్నాదని..., అవసరమైతే, పరీక్షకు
నిలిస్తే, వేశ్యలు అన్నివిధాల, కులకాంతలను మించు
తారని గ్రహింతువుగాక! ఇదే నాశవధము!...స్త్రీలు
దుర్బలులని, సులభంగా యెత్తుకొని పోవచ్చునని
అనుకొన్నావు గాబోలు... కాదు-కాదు-శృంగారరస
స్వరూపిణియగు స్త్రీ, మానము కాపాడుకొనవలసి
వచ్చినప్పుడు భయంకరమైన బ్రహ్మరాక్షసి అవుతుంది
... తెలుసునా?...

పూజా:— శ్రీదేవీ! మస్తాన్ పారిపోయినాడు. ఇక్కడ
యెవ్వరులేరు- శాంతించు-

శ్రీదే:— (తెప్పరిల్లి) కోపంచేత అన్నానుగాబోలు- (వడ్డాణ

మంచి నా శ్మేవరు?

మును సవరించుకొని, క్రిందబడ్డ పశ్చేమును తీసు
కొనును.)

పూజా:— ఆతుంటరి మళ్ళీ, దాల్లో నీ కెదురుపడతాడేమో?
మీయింటివరకు నేను తోడువచ్చేదా?

శ్రీదే:— మీకెందుకు ఆశ్రమ? ఇంకావస్తాడా? వస్తే
ప్రాణంతో వెళ్ళగలడా?

పూజా:— అలాగాదు. ఆడుదానవు. నీకు తెలియదు- ఎందు
కయినా మంచిది, వస్తానువద...

(ఇద్దరు వెళ్ళుతారు)

శి. వ రంగము.

(హనుమయ్య యిల్లు- సమయము, ఉదయము 4 గంటలు)

హను:— మస్తాన్ చేతగానిమొద్దు- ఏపనిజెప్పినా, చెడగొట్టు
కొనేవస్తాడు. ధనము గుంజుటలోమాత్రము తెలివి
తేటలున్నయి.... తెల్లవారితే పోలింగుజరుగుతుంది....
వోటర్లను తీసుకొనివస్తాననివెళ్ళి యంతవరకు నాలేదు-

మంచివాళ్ళెవరు?

పోటీ తీవ్రంగావుంది, నాయుడి విషయము లెక్కలేదు
గాని, శర్మనుమాత్రం కనిపెట్టివుండాలి.-ఉన్నవోట్లలో
సఖిం శర్మవే! (గడిమారముచూచి) నాలుగు
దాటింది...

(ఇంతలో మస్తాన్ నలుగురు వోట్లను తీసుకొనివస్తాడు.)

1 వ, ఓటరు:— దణ్ణాలు!

హను:— కూర్చోండి (కుర్చీలుచూపి) ఏమండీ! మీయిలాకా
పుష్న వోట్లెన్ని?

1 వ, ఓ:— ఇరవై ఆరు.

హను:— ఈ యిరవై ఆరు మాకు భాయమేగద?

1 వ, ఓ:— ఇంకా సందేహమాఅండీ! తమమాటకాదని
బతకగలమా?

హను:— నిన్న మస్తాన్ మీకెంత యిచ్చాడు?

1 వ, ఓ:— నూరు ఏం? అంతేనా, సాయిబూ,

మస్తా:— ఒత్తాచ్ అయ్యా!

హను:— ఇంకా కావలెనా?

1 వ, ఓ:— చిత్తం! మీదయ!

మంచివాళ్ళెవరు ?

హను:— ఏంగావలెనంటారు? ఇదుగో! ధనమే ప్రిధానము
గాదు. ఎప్పుడు అవసరమైన మనిషిని నేను.

1 వ, ఓ:— చిత్తం!... (2 వ, ఓటరునుచూచి) ఏరా!

2 వ, ఓ:— మూడొంద లిప్పించండి... నాయుడుగారు ఐదు
వందలు యిప్పిస్తామంటే, కాదని వచ్చాము.

హను:— అబ్బో! చాలా అడుగుతున్నారు... బాగా ఆలో
చించి చెప్పండి!

1 వ, ఓ:— ఇక నేమీలేదు... నాయుడుగారు యింటిచుట్టూ
కావలిపెట్టినా, తప్పించుకొని వచ్చాం! అంతకు లెగ్గితే
మావాళ్ళు కాదంటారు.

హను:— సరే- ఇస్తానురా! (లోపలికి తీసుకొనిపోతూ, రూపా
యిలుయిచ్చి, వచ్చి) మీరు పోలింగుస్తేషనుకు పోండి!
వేళగావచ్చింది... మోసముచేయవద్దునుమా!

(ఓటర్లు తిరిగిచూడకుండా వెళ్ళుతారు.)

హను:— మస్తాన్! పేరయ్య ముఠాకు అంతా నుట్టినట్లేవా?
రెడ్డి వగయిరా లందరికి చెప్పివచ్చావుగదా?

మస్తా:— చేశాం మహారాజ్! చేశాం!

మంచివాళ్ళెవరు?

హను:— ఇందులో యెవ్వరు మోసంజేయరుగదా?

మస్తా:— మోషం? మోషం గీషం చేశాతో, మాదిపాణం
తీస్తావులేవ్!

హను:— (గడియారముచూచి) అయిదుగంటలైంది-మస్తాన్
నీవింకపోయి, మనవాళ్ళందరని తీసుకొనిపోయి,
పోలింగుట్టేనువద్దవుండు- పద!- ఆ! ఇంద! (అని
కొన్ని రూకలిచ్చును.)

(మస్తాన్ నడచి, దొడ్డిగుమ్మమువద్ద నిలువబడి, యీలవేసి
చిన్నమ్మను పిలిచి, సరసమాడి వెళ్ళును.)

4. వ రంగము.

(పోలింగుట్టేషను)

(పోలింగు అఫీసరు సూటువేసుకొని, దర్జాగా, కుర్చీలో
కూర్చొనివుంటాడు- ప్రక్కన గుమాస్తావుంటాడు-
ఆసమీపములో, నాయుడు, శర్మ, హనుమయ్య కుర్చీ
లలో కూర్చొన్నారు. ఇద్దరు పోలీసుజవానులు ద్వార

మంచివాళ్ళెవరు?

మ వద్ద కావలిగాస్తున్నారు- వెలుపల ఓటర్లందరు
గుంపులు గుంపులుగా, చేరాడు. ఏజంట్లు ఓటర్లను
వెంబడించి బోధిస్తున్నారు- మరికొందరు యేజంట్లు
చిన్నచిన్న కాగితాలమీద నెంబర్లువేసి ఓటర్లకు
యిస్తున్నారు. ఒక వోటరు లోనికిప్రవేశించి, తన
చేతులోవున్న కాగితపుముక్కను ఆఫీసరు చేతికిచ్చి
బిల్లవద్ద నిలవబడి వుంటాడు,

ఆఫీ:— (కాగితము చూచి) నె 44 గు (జాబితాలో చూచి)
నీతండ్రి పేరు?

ఓట:— నాతండ్రి యారా రెడ్డి- నేను సోమి రెడ్డిని- యింటి
పేరు కన్నావారు- సరేనా?

ఆఫీ:— ఆ! చాలు- చాలు- చదువుకొన్నావా?

ఓట:— చదువుకొంటే, యీగహాచారమేం, దొరా?

ఆఫీ:— అయితే, మరి, నీవోటు యెవరికివేస్తావో చెప్పు.

ఓట:— అదుగో! ఆకూచొన్నాయనకు...

ఆఫీ:— అలాగాదు- పేరు చెప్పు.

ఓట:— మడిసిని చూపిస్తుంటినిగదా? ఇంకా పేరెందుకూ
అంట?

మంచివాళ్ళేవరు?

ఆఫీ:— ఇసో! అదంతా పనికిరాదు- తెలిస్తే చెప్ప- లేకపోతే
వెళ్ళిపో!

నాయుడు:— (ఓటరునుజూచి) చెప్పరాదటోయ్! పేరు!

శర్మ:— (నాయుడితో) మీరు మాట్లాడగూడదు సార్!

నాయు:— మీరెవరండి అలా ఆజ్ఞాపించటకు?

ఆఫీ:— నాయుడుగారూ! మీకెందుకు, మీరు మాట్లాడ
కండి!

నాయు:— తెలియకపోతే, చెప్పగూడదు, సార్!

శర్మ:— యుషుడ్ నాట్టాక్...

నాయు:— హూ ఆర్ యు? షటప్!

ఆఫీ:— అయ్యా! మీయిద్దరిని బయటికి పంపవలసివస్తుంది.
తెలిసిందా? (అని, ఓటరునుజూచి, కోపంతో) చెప్ప
వోయ్! యెవరికిస్తావు, నీవోటు?

ఓట:— నాయుడుగారి కండి!

(శర్మ కోపంతో ఓటరును చూస్తుండును- ఆఫీసరు కాగితము
మడిచి, పెట్టెలో వేసి, ఓటరును వెళ్ళమని చెప్పును.)

మంచివాళ్ళె వరు?

(మరియొక ఓటరు ప్రవేశించును.)

ఆఫీ:— (జాబితా చూస్తూ) తండ్రిపేరు?

ఓట:— తెలవదు.

ఆఫీ:— వాట్! నా స్సన్న!

ఓట:— ఏమండోయ్! మాటలు తిన్నగా రానీయండి! నాన్న
గీన్ను, అంటే పూరుకోం....

హను:— కళావంతులుగాబోలు! తల్లిపేరడగండి!

ఆఫీ:— ఓ! అయిసీ! ఆ! తల్లిపేరు చెప్పవోయ్!

ఓట:— ఇందిర- నేను చదువుకొన్నాను.

ఆఫీ:— (ఊగితెమిచ్చి) అదుగో! ఆమూలకుబోయి నీవోటు
వేసిరా!

(మరియొక ఓటరు ప్రవేశించును.)

ఆఫీ:— నె రో రు... తండ్రిపేరు?

ఓట:— జాలయ్య... నాపేరు సుబ్బయ్య... యింటిపేరు
పల్లెవారు.

ఆఫీ:— చదువుకొన్నావా?

ఓట:— లేదు, దొరా!

మంచివాళ్ళెవరు?

ఆఫీ:— ఎవరికేస్తావు నీవోయి?

ఓట:— శర్మగారికండి!

హను:— పేరు తప్పండి- ఆవోటరు యితడుగాడు.

ఆఫీ:— ఏమీ?

హను:— పేరు తప్పండి! జాబితాలో, “వెంకటసుబ్బయ్య”
అని వున్నది. ఆవోటరు యీమనిషిగాడు.

ఓట:— (హనుమయ్యతో) ఇమగో! ఇలాంటి మారుమనువు
మవారాలు మనయిగావు- జాగర్త! ఓరనుకొన్నావో?

శర్మ:— సార్! సార్! హియర్ మి! ఇతనిపేరు అసలు వెం
కటసుబ్బయ్యేనండి! సుబ్బయ్య అని పిలుస్తుంటారు...
అంతేగదాటోయ్!

ఓట:— చిత్తం!

హను:— నోసార్! దట్ కెనాట్ బి యెలావ్ డ్!

ఆఫీ:— ఇటీజ్ మైవిల్! సిడౌను!

(అని వోటువేసి, వోటరును పంపివేయును. హనుమయ్య
వెలుపలికివచ్చి “పోలింగు ఆఫీసరు అన్యాయము
చేస్తున్నాడు” అని, కలెక్టరుకు తెలిగ్రాముయిచ్చును.
ఆఫీసరు మరొకొన్నివోట్లు వేయించి, 12 గంటలు

మంచివాళ్ళెవరు?

కాగానే పోలింగు ఆపున - అందరులేని, భోజనాలకు
వెళ్ళుదురు.)

స. వ రంగము.

(హనుమయ్య మాసిక దుస్తులతో, యేకాంతముగా దిగులు
పడి కూర్చొనియుండును)

మస్తాన్! మస్తాన్!... ఎంతవాడవురా! నిన్ను యేం
జేస్తే పాపమువుందీ? నీపాపాలకు తగినశిక్షయేదో?... ఎవరు
శిక్షించేవారు?... ఈసామిదోహిని... తిన్నయింటి వాసాలు
లెక్కపెట్టిన యీఛండాలుని... ఎవరుశిక్షిస్తారు? భగవం
తుడా?... భగవంతుడుంటేగా?... అమాచుకుస్తైన ప్రజ
లను దోచుకొనుటకు, దొంగభక్తులు చెప్పేమాటలేగాని,
యేడీ భగవంతుడ? లోకాన్ని మోసగించుటకు, పాపిష్టి
కవులు వ్రాసిన గ్రంథాల్లో నిప్పు, యెక్కడున్నాడు, దేవుడు?
ప్రపంచకంలో యింత అన్యాయం జరుగుతోంటే... ఛా! ఛా!
దేముడులేమి- దయ్యములేదు- పాపపుణ్యాలు అంటికుముందే
లేవు... నమ్మకొన్నవాణ్ణి అన్యాయంచేయవచ్చు? మస్తాన్!
... మనిషివానీవు? కాదు, కాదు- రాక్షసుడవు... బారెడు

మంచి నాళెవరు?

ముక్కు, మూరెమవండ్లు వున్న, భీకరాకారులుగాదు రాక్షసులుంటే... నీవంటివారే మస్తాన్ రాక్షసులు! నీవుచస్తే, గద్దలూ, కాకులు, గూడా ముట్టుకోవు. నీశరీరాన్ని... నీకేమి తక్కువజేశాను? ఎప్పుడు యెంత అడిగితే అంతయిచ్చానే? నీవు నాకింద నొకరువైనా, హీనకులస్తుడవైనా, లెక్కచేయకుండా, స్నేహితుణ్ణిచూచినట్లుచూచానే?... ఔనాను! నాదే తప్పు... వాకిట్లో తక్కువలె పడియుండవలసిననిన్ను, యింట్లోకి రానిచ్చినందుకు నాకిదిశిక్ష... తాకుటకుగూడా వీలులేని నీచుణ్ణి, నిన్ను సరిసమానంగా చూచినందుకు నాకిది శిక్ష... ఇంతకూ నీతప్పేమున్నది? ఆముండ యిష్టపడితే నీవుసరేనన్నావు కాబోలు?... ఆడది సిద్ధపడితే మగవాడు కాదంటాడా?... పాపిష్టిముండా! ఇంతపని చేస్తావనుకోలేదు- నీకేమి పెద్ద రోగము వచ్చింది? తురకవాడి స్నేహము చేయకపోతే, నూతిలోబడి చావకపోయినావు?... నీవెందుకు పడతావు? ఇప్పుడు నేనేపడాలి- ఇంకాయెందుకు బ్రతకడం? దేన్ని బావుకోవాలి? జీవించి... ఆస్తీలంతాపోయి అప్పులపాలై నాను... అవజయము గలిగింది... అందరిచేతా తిట్లదిన్నాను... ఇంకెందుకు?... గాని, ఇవన్నీ ఒకయెత్తు... ఈవిషయం ఒకయెత్తు..

మంచివాళ్ళెవరు?

ఈకవవాదు భరించలేను- “హనుమయ్య చెల్లెలు, మస్తాన్న
తగులుకొని పోయింది” అని లోకం కోడయి కూస్తుంది...
ఆమాటలువిని బ్రతుకలేను...ముమ్మాటికి...ఇస్! అబ్బ!...

(నాయుడు ప్రవేశించును.)

నాయు:— గుడ్ మార్నింగ్!

హను:— నాయుడుగారా, రండి! కూర్చోండి!

నాయు:— ఓడిపోయినామని విచారిస్తున్నారాయేం?

హను:— అబద్ధమెందుకు? నిజమంతే!... విచారంగాదుమరీ,
మూడువేలు ఖచ్చపడిగూడా, వోడిపోతే,-

నాయు:— మూడువేలయినయిటండీ?

హను:— చెప్పకొంటే లాభమేముందిసార్! మీకేందెలుసు
నా అవస్థ? నేను చాలా తెలివితక్కువ పనులు జేశాను.

నాయు:— యస్, యస్! మేబి,... అయితేఒకటి- జయాప
జయాలు మనచేతులో లేవుగదండీ? పైచేయడం
మటుకే మనవంతు- ఏమంటారు?

హను:— అంతేలేండి, ఆఖరున అలాగే అనుకోవాలి.

మంచివాళ్ళవరు?

నాయు:— ఇప్పటికైనా ఫరవాలేదులెండి! మనకింకా అప
జయము రానట్టే... ఎలాగంటారా?

హను:— (వికటంగా) భలేవాడవయ్యా! “కిందబడ్డా, పై
చెయ్యి మనదే”నంటావు- ఓడిపోయినా, నీకింకా
బింకాలు తగ్గలేదే?

నాయు:— అదే పొరవాటు... మనము వోడిపోలేదంటూ
వుంటే, వినరేం?

హను:— ఓడిపోలేదూ? ఓడిపోక...?

నాయు:— విశండిమరి! యెలక్షలో చాలాఅన్యాయంజరిగింది
శర్మ చాలా అక్రమాలు చేశాడు- అతని వోట్లలో
కొన్ని చెల్లగూడనివున్నాయి... ఔనంటారా? కాదం
టారా? చెప్పండి!

హను:— నిజమేగాని, యిప్పుడీ మాట లెవరు వింటారు?

నాయు:— అలాగాదు. మనం సివిల్ కోర్టులో, దావావేసి,
యెలక్షన్ రద్దుచేయించవచ్చు.

హను:— ఓహూ! ఇదా నీయెత్తు? సరే, సరే! అయినట్టే!
బాబూ! యెందుకుగాని అవన్నీ?... జరిగిందేమో

మంచివాళ్ళెవరు?

జరిగింది- ఇక పోనివ్వండి- నానగ్గర ఒక రాగిడబ్బు కూడా లేదు.

(సుబ్బారాయుడు ప్రివేళించును.)

సుబ్బా:— (తనలో) ఓసిపోయిన ముండలిద్దరూ ఒకచోట జేరాడే? మాచచ్చి నోడికంటే. నాయుడేనయం- (పెద్దగా) అదిగాదురా! హామిగా! నీకెందుకంట యీ యేమాటన్నీ? అయ్యయ్యో! అస్తి అంతా పాడు జేశావుగదా?... నీదుంప యిట్లా తెంచుకొంటివి... అముండ జూడబోతే, తురక్కోణ్ణి.....

హను:— (కోపంతో) నీకు బుద్ధివుందా, లేదా? ఇక్కడికి రావద్దంటే యెందుకువచ్చావు? గెట్ బాట్! పూల్! (నాయుడు చెప్పకుండా లేచి వెళ్ళును.)

సుబ్బా:— చచ్చినోడగండరా! చచ్చినోడాలని! ముండయి కూర్చొన్నా, నీ గుబోలేదు... చావు! నీరాత ఖైదులో బడేరాతేలే! (అని మెల్లగా వెళ్ళును. తెర వాలును)

మంచివాళ్ళేవరు?

అయిదవ అంకము.

1. వ రం గ ము.

(శ్రీదేవి యింటి వెనుకభాగములో ఉద్యానవనము- శ్రీదేవి
చక్కగా అలంకరించుకొని, అందము, విహరిస్తూ
వుంటుంది.)

వనమూ! కడుసునమూ! మఖా

వహమూ! కుభరికరమూ!.....ఈవనమూ!

మహిమాస్పృశమై- మనోహరందై,

మహదానందంబును గొల్పెడి.....ఈవనమూ!

ఇంపగులతలును- సౌంధ్యముమములు

యెన్నెన్నోఫలజాతులు

లెక్కింపగ నలవిగాని లేతమాదిగున్నులును... ఈవనమూ!

పక్షిసంతతులు నిర్భయంబుగా

ప్రణయగీతికల బాదుచునున్నవి

ఈవనమూ! కదూఘనమూ!

ఈ రసాలమెంత మనోహరము గావుంది? చిరుశృకు
యింత అందమలావచ్చిందో? ... ఔరా! సృష్టికర్త రచనా

మంచివాళ్ళెవరు?

నైపుణ్యము!... ఏచిత్రకారుడు వేయగలడీవిధంగా? ఇది
వసంతముగదూ? పూలతీగెల తోరణాలు గట్టిండి, వసంత
లక్ష్మి, మాధవుని కొరకు యెదురుజూస్తూ, ఉత్సాహంతో,
పుబ్లికీపోతున్నది? రాగరంజితమైన యీ గులాబీ పూలు ఆమె
అనురాగాన్ని ప్రకటిస్తున్నాయి?... స్త్రీ శరీరము దూదివలె...
కాదు, కాదు- పట్టువలె మెత్తనయింది... పురుషులది యినుప
శరీరము... నవనీతహృదయలు స్త్రీలు... పాపాణహృద
యలు పురుషులు..... (లతలను తాకుతూ) సత్కవీశ్వరుల
కావ్యంలాగున, వనలక్ష్మి నెన్నిసార్లు చూచినా, యేవో,
నూతనత్వం పొడకట్టుతునే వుంటుంది... ఇందుకేకాబోలు
కవులు ప్రకృతిమీదబడి, మైనురుస్తారు- ఎంతబాగుందీ?...

ప్రకృతి యానందరసమును బంచురీతి
పూలకావులు దిశలను ముంచుచుండె,
చిగురు పొదలల్లి, రీర్చు చిత్రకళల-
ప్రణయగీతాల గోయిల్ బాడుచుండె....

వసంతములో, కావలసినంత కవితాసామగ్రివుంది...
కంటికికనపడే ప్రతివస్తువుమీద ఒక కావ్యం వ్రాయవచ్చు!
...అసలు కవిత్వం, ప్రకృతిలోనుంచి వుట్టిందట... ఇదిగాక

మంచివాళ్ళేవరు?

ప్రకృతి ఆరాధించే, తెగ ఒకటివుంది. (కొంతదూరముపోయి,
మల్లెపూలుకోసి) ఈమల్లెలు హృదయాల సంతరంజింప
జేస్తాయి? ఎంతకమ్మనివాసన?... కమ్మనిదేగాదు- ఘాట
మైనదిగూడా... ఆశ్చర్యకరమైన వశీకరణశక్తి యిందులో
వుంది... స్త్రీపురుషుల కలయకకిది పువయోగకారిగా
వుంటుంది... వీటినిజూచి, అనేక పాఠాలు నేర్చుకోవచ్చు...
ప్రకృతినిమించిన విద్యాలయాలులేవు... అనుదినము యిలాం
టివెన్నో చూస్తుండిగూడా, మానవులెంత పెడదారిన నడు
స్తుంటారు?

ఏఫలమాసించి, యీసూర్యచంద్రులు
జగతికి వెలుగీయ సంచరింతురు?

ఏభోగములకు నై, యీమందపవనుండు
వీచుచు జగముల బోచుచుండు?

ఏకోరికలుగల్గి, యీనదీనదములు
పావనజలమిచ్చు ప్రాణతతికి?

ఏలాభమునుబొంద, ఈవృక్షసంతతి
మధురఫలాలిచ్చు మానవులకు?

సృష్టియెల్లను పరులకై నేవజేయ
ప్రకృతియే త్యాగరూపమై పరిధవిలై,

మంచివాళ్ళేవరు?

కన్నులారంగ జనులది గాంచిగూడః

సిగ్గు! స్వాస్థ్యము విడలేరు సిగ్గు, సిగ్గు!-

(కొంతదూరము నడచి, గులాబీ మొక్కవద్ద ఆగి,)

ఇది చాలా లేతమొక్క- ఇంకా కాపుకురాలేను.

(ఇంతలో శ్రీరాములు ప్రవేశించి)

శ్రీరా:— (నవ్వుతూ) శ్రీదేవీ! వనవిహారం చేస్తున్నావా?
ఎంత అందముగావున్నావు. వనదేవతలాగ?

శ్రీదే:— నీవు మాధవుడవా?

శ్రీరా:— లోకంలోవున్న రసికులంతా, కొన్నాళ్ళునీకు
శుశ్రూష చేస్తే బాగుంటుందేమో? సర్వేగాని- ఇంత
చక్కగా అలంకరించుకొన్నావుగదా? ఎవరిదగ్గర
నేర్చుకొన్నావు, యివన్నీ?

శ్రీదే:— ఎవరినో యెందుకు ఆశ్రయించాలి, అలంకార
శాస్త్రమంతా జీర్ణంచేసుకొన్న. కవిశేఖరులు నాకు
పతులైయుండగా?

శ్రీరా:— నాకు లేనిపోని యాధిక్యత నిస్తున్నావు... ఇది
సహజమే...

మంచివాళ్ళెవరు?

అల్లరిజేసి. తన్నె.త యొల్లకున్న.
గొప్పగా రాధ చెప్పదే గోపతయ-
నిట్లే వనితలు బాము ప్రేమించుచున్న
పురుషు డసమానుడనిచెప్పి పొగడుచుండు.

స రే- దా! కూర్చోందా, కా సేపు (ఇద్దరు చలువరాతి
అరుగుమీద కూర్చుంటారు)

శ్రీదే-— మనవ్యాపార మెలావుంది?

శ్రీరా-— వ్యాపారమా? మనలను ప్రేమించే సుజనులందరికి
సంతోషంగాను, ద్వేషించే అనూయాదులకు దుఃఖం
గానువుంది.

శ్రీదే-— కారణం, లాభము వచ్చిందనేనా?

శ్రీరా-— ఔను- బాగా వృద్ధిచువునున్నది- మంచిలాభం
వస్తున్నది.- భగవదనుగ్రహముగల యీ సంవత్సరం
భారీగా విదేశాలతో, సంబంధము పెట్టుకొని వర్తకం
చెయ్యాలని వున్నది... మోసము- అత్యాశ- మున్నగు
దుర్గుణాలు లేకుండా, నీతి నియమాలకు కట్టుబడి
వుంటే యేమానవును బాగుపడడు? ఎందుకు లాభం
రాదు?

మంచివాళ్ళెవరు?

శ్రీదే:— నిజమే విశాల దృష్టితో, గట్టిపట్టుదలవ్రుండి, చేస్తే
యెప్పుడు నష్టంరాదు- ఇదిగాక- దయా దాక్షిణ్య
ములు గలిగి, వినయ విధేయతలతో సంచరించే,
తెలివితేటలుగలవారిని అందరు ఆదరించి, గౌరవిస్తారు
... సరేగాని, “ద్వేషించే అసూయాపరులు” అని
అన్నారు. మనకు ద్వేషులెవరున్నారు? మనమెవ్వరికి
కష్టం గలిగించలేదుగదా?

శ్రీగా:— పిచ్చిదానా! మనమెవ్వరికి అపకారం జేయక
పోయినా, లోకంలో ద్వేషించేవాళ్లు కొందరుంటారు.
ఇం తెందుకు? బేవుణ్ణి కూడా తిట్టేవాళ్ళు కొందరున్నారు.
దుష్టులకు మంచిచెడ్డలతో పనిలేదు. తెలుసునా?
హనుమయ్యకు మనమేమి అపకారంజేశాము. అతడు
నిన్నెందుకు కష్టపెట్టాలి?

శ్రీదే:— ఔను- అతనిని మనుష్యుడనుటకు వీలులేదు.
మానవులు అంతటి అక్రమాలు చేయరనుకొంటాను-
పాపాత్ముడు అనవసరంగా నన్ను అనేకసార్లు బాధిం
చాడు.

మంచివాళ్ళేవరు?

శ్రీరా:— అతడు నిన్ను పరీక్షించాడని నాయూహ- వేశ్య
లకు నీతివుండదని అతని వాదన- అతని పరీక్షలోనీవు
జయించావు- ఇది సంతోషించదగిన విషయమే...

శ్రీదే:— ఏమో! యెట్లు చెప్పగలము? మానవుల బుద్ధి
యెప్పుడేవిధంగా మారుతుందో చెప్పలేము. అందుకనే
చచ్చిన తర్వాతగాని గుణగుణములు నిర్ణయించ
లేము.

శ్రీరా:— అవసరములేదు- అన్నమంతా పట్టిచూస్తారా?

శ్రీదే:— గాని, పరీక్షించుటక, పరుల హింసించుట పాపము
గదూ!

శ్రీరా:— నిష్కల్మష హృదయంతో యెవరు పరీక్షిస్తు
న్నారు? హనుమయ్యకు కొంతస్వార్థమున్నది.

శ్రీదే:— తగిన ఫలిత మనుభవించకపోతాడా?

శ్రీరా:— అనుభవిస్తున్నాడు- ఇదిగోకు తెలియదూ? ఆస్తి
అంతా పోగొట్టికొని అప్పులపాలైనాడు- అతడి
చెల్లెలు మస్తాన్ వెంట లేచిపోయింది.

శ్రీదే:— (సంతోషంతో) వెరీగుడ్! భగవంతుడు మంచి
పాఠం నేర్పాడు. ఎందరో కులకాంతలు మహనీచంగా

మంచివాళ్ళెవరు?

ప్రవర్తిస్తుంటే, వాళ్ళనుజూచి యీమూఢులు సిగ్గు
పడకపోగా, వేశ్యలను హేళనజేస్తారు...

కులముత్యో నేమి? గుణముగై కొనగవలదె?

లేదే పలకొంతలందున జానిమతులు?

వేశ్యలందు సుకీలలు వెలయరొక్కొక్క?

బుద్ధిగలవారి కియ్యది బోధపడదె?

ఇప్పటికైనా వేశ్యలలో పతివ్రతలున్నారని అతడు
వచ్చుకుంటాడా?

శ్రీరా:— అతడు సమ్మతింపకున్న లోకానికి నష్టమా... నేను
మెచ్చుకున్నానుగదా? (చెక్కిలిగొట్టి) ఏదీ! ఒక్కటి.

శ్రీదే:— అబ్బ! ఏమిటీ మోటుసరసము!

శ్రీరా:— లేదులే!- ఇదుగో యిలారా! ఈపొదరిండ్లుచూడు.

(శ్రీదేవిని చెయ్యిపట్టుకొని తీసుకొనిపోవును.)

మంచివాళ్ళెవరు?

2. వ రంగము.

(శ్రీ)దేవి- కనకవల్లి- శ్రీరాములు- ముగ్గురు ఉర్యాలబల్ల
మీద కూర్చొని పూగుతుంటారు- శ్రీరాములు
యిద్దరిమధ్య వ్రంటాడు-)

కన:-— ఆదిలో కొంత సందేహించాను, గాని, క్రమక్రమంగా
మంచి నమ్మక మేర్పడ్డది నీచరిత్ర విన్నవాళ్ళు, వేశ్య
లలోగూడా బుద్ధిమంతులున్నారని తప్పకుండా వొప్ప
తుంటారు. ఇంకా పూర్వము యిది అసంభవమని,
పిచ్చి పిచ్చి వుదాహరణలు చూపుచూ, నాటకాలు
ప్రబంధాలు వ్రాసిన మహాకవులందరు తలుచు ఎంచు
కోవలసిందే!

శ్రీరా:-— కనకం! అలా అనడం తప్పు! జీతకాల పరిస్థితుల
ననుసరించి, వాళ్ళు కావ్యాలు నిర్మించారు. ఆకా
లంలో సందర్భాలు అలావుండేవిగాబోలు! కాలంతో
చాటు బుద్ధులుగూడా మారుతుంటాయి.

కన:-— (వికటంగా) ఓహో! తాముగూడా కవులేగా!

మంచివాళ్ళెవరు?

మరిచి, అన్నాను. క్షమించండి!... కవులనంటే,
మీ కెంత రోషమండీ?

శ్రీ జే:— అయినా, ఒకరినెందుకు అనాలి? ఎవరితోచింది
వాళ్లు వ్రాస్తారు?

కన:— అదేమిటి? ఎవరికి తోచింది వాళ్లు, వ్రాయటకు
యెంత స్వతంత్రమున్నదో, వాటిని విమర్శించటకు
లోకానికి అంత హక్కు వున్నది. బూతులు వ్రాస్తే
బ్రజలు సహించరు, అలాంటికవిత్వ మెందుక?

దేశ. మత, గౌరవంబు, నుస్థితనిబ్బ,

ప్రజలు - భాషయు - కళలును - బాగుపడగ

కవిత జెప్పుగ నేర్చిన కవులు, కవులు,

గానిచో, తోకలేనట్టి కవులుగారె?

ఈనాటి కవులలో కొందరి రచనలు తలపగులగొట్టు
కొన్నను అర్థంగావు- వ్రాసిన కవులకైనా వాటి అర్థ
ము తెలిసి వుంటుందో, లేదో? ఇలాంటి అసహ్యకర
మైన, అర్థంగాని పద్యాలు వ్రాసేబడులు, కవిత్వము
మనకురాదని ఒక్క నమస్కారంబెట్టి పూరక
రాదూ?.....

మంచివాళ్ళెవరు?

శ్రీరా:— (ఆలకిస్తూ) ఉండం! వీధిలో ఎమిటాగోల?...
చూచివస్తాను.

(అని తటాలునలేచివెళ్లి, కొంతసేపటికి, హనుమయ్య, శర్మ
అమీనాలతో ప్రవేశించును- శ్రీదేవి కనకవల్లి లేచి నిలు
వబడుదురు- శ్రీరాములు లోనికేగి రు 500-0-0 లు
తెచ్చి, అమీనాకిచ్చి, రశీదుతీసుకొని అందరి
నిసాగనంపును హనుమయ్యమాత్రము
నిలువబడియుండును.)

శ్రీరా:— (హనుమయ్యనుచూచి) నిన్ను చూస్తే, నాకు జాలి
వేస్తున్నది. నీవు యీ స్థితికివచ్చుటకు కారణము
స్వయంకృతాపరాధమే!... జరిగినదానికి చింతించితే
లాభములేదు. ఇప్పటికైనా పశ్చాత్తాపమును బొంది,
బుద్ధికలిగి వుంటావా?

హను:— శ్రీరాములూ! ఈవిధంగా నీయెదుట నిలిచిమా
ట్లాడుటకు సిగ్గుపడుతున్నాను... నన్ను బాధపెట్టక
పోనియ్యి!...

(అని తలవంచుకొంటాడు- కంట నీరుగారును)

మంచివాళ్ళెవరు?

శ్రీదే:— (సవ్యతూ) నన్నపరీక్షించుటకు మరేమైనా, కొత్త
పుషాయం ఆలోచించారా? హనుమయ్యగారూ!
అన్నట్లు- అడుగమరిచాన- అదేమిటి, చిన్నమ్మ మ
స్తాన్తో లేచిపోయిందిట?... వేశ్యలకంటే హీనమైన
పనిజేసిందేమండీ? తమయిల్లొ స్త్రీవిషయం యలా
వుంటే, సర్దుకోలేక, పరకాంతల కాసింది, చీవాట్లు
తింటారేమండీ?..... అయ్యో! పాపము! తమకిప్పటి
కైనా, వేశ్యలలో మంచివాళ్లున్నారని తెలిసిందను
కొంటాను- అనాడు నాకు వేలయిస్తావని ఆశపట్టా
రుగదూ? ఇప్పుడేవీ, ఆవేలు? మీచెల్లెలుకు మస్తానె
న్నివేలిచ్చాడు?...

శ్రీరా:— దేవీ! ఇప్పుడెందుకీ దెస్వళ్లన్నీ? ఊకుళో! అదినీ
యోగ్యతకు లోపము... (హనుమయ్యనుచూచి)
హనుమయ్యా! నీకుకావలసిన సహాయము చేస్తాను-
బుద్ధిగలిగి వ్యాపారము జేసుకొంటావా?

హను:— మిమ్మలనుచూస్తే, నాకు యేమపొస్తున్నది నేను
మహాపచారము చేశాను- తగినశిక్ష వున్నదో, లేదో?
ఇప్పుడు నేనేమి మాట్లాడలేను తమించు... సన్ను

మంచివాళ్ళెవరు?

ఆదరించి రక్షించు! పుణ్యముంటుంది.

(అని తలవంచి కన్నీరుగాల్చును.)

శ్రీరా:— ఏడిస్తే లాభంలేదు. నేను నీకుతప్పక సహాయము
జేస్తాను (అని బుజ్జగించును.)

హను:— నేను మల్లి మీదర్శనానికి వస్తాను ఇప్పటికి నాకు
సెలవు...

శ్రీరా: సరే! వెళ్లు!

(హనుమయ్య వెళ్లిపోవును)

శ్రీదే:— (వికటంగా నవ్వుతూ) హైందవుల యీనాటి దుస్థి
తికి కారణం, మీవంటి పిచ్చివాళ్లే!

పడగ విసరెడు-

పాడు పాముప-

పాలుబోయుట

మేలగునా? ఇక-

చాలులే! వేదాంతాలు!

*

*

*

*

ఆధునిక కీగతి-

యైనదెందుకో,

మంచివాళ్ళేవరు?

అర్థముజేసుకో, యినుమ్మతా!

పేరుగన్న మన రాజచంద్రులు

గారడవుల బడిరెడకుకో,

ఆరయలేవా? నుంతా!

శ్రీరా:— పిచ్చిదానా! ఇది ఆర్యధర్మము- రాజ్యములుబో
యిన బోవుగాక! ఇప్పటికిని మన మతము పోలేదు.
సుమా! హిందూమత సిద్ధాంతములకు వ్యతిరేకముగా
ప్రవర్తిస్తే మతము శూన్యమవుతుంది, అప్పుడు హిం
దువులనువారుండరు. మతమును, సంఘమును ధిక్క
రించి, తాత్కాలిక సుఖము లనుభవించుట తెలివిగల
పనిగాదు- మతధర్మములను పరిపాలిస్తూ, న్యాయస
మ్మతముగ జీవించుటే, హిందువుల ఆశయము- అర్థ
మైనదా? పాపభీతి- జాలి- లేనివాడు మానవుడనిపిం
చుకొనడు- ఆశ్మశక్తివలన దివ్యతేజమును సంపాదించి,
దేవదానవుల కందని చచ్చితానంద స్వరూపమును
బొందుటకు హిందువులే సమర్థులు...

శ్రీదే:— అయ్యా! ఆపండి మీవువన్యాసం! ఈ వెట్టివేదాం
తాలు చాలావిన్నాను- “స చ్చి తా నం ద మ ని”

మంచివాళ్ళెవరు?

యేమో, పెద్ద పెద్ద మాటలన్నీ చెపుతన్నారు గాని, యెవరికి గావాలి యీవేదాంతాలు? మన డబ్బుతో మనకళ్ళయెదుట సాటివాళ్లంతా, అనుభవిస్తూ హాయి గానుఖపడుతుండగా, “ఆర్యధర్మము” అని అష్టకష్టాలుపడుతూ, చావుబ్రతుకులమధ్య నలిగిపోతూ వుండుటకు యేమూఘడు సమ్మతించును- ముందప్పుడో పెద్ద కొండ మన నెత్తిన పడుతుందని, యిప్పుకే కూడివావమంటే, యెవరు వింటారు- మీశాస్త్రాలు గిస్త్రాలు, కట్టిపెట్టండి; మన రాజ్యాలు యిలాగే కోలుపోయినాము... చక్రవర్తి పృథ్వీరాజుమీదికి మహమ్మదుగోరీ దండెత్తివస్తే, చక్రవర్తి గోరీకి బుద్ధిచెప్పి, బుజ్జగించి “నాయనా! ఇలా యెప్పుడు రాకోయ్!” అని పంపించాడు. కొన్నాళ్లకు మరికొంతసేనను పోగుచేసుకొని గోరీ మల్లీవస్తే, చక్రవర్తిగారు అప్పుడుగూడా యిలాగేసెలవిచ్చారు- ఈవిధంగ యేడుసార్లు, పృథ్వీరాజు చేత గోరీ కరుణింపబడి, ఆఖరుకు అధికసైన్యంతో వచ్చి పృథ్వీరాజు తల పగులగొట్టి, రాజ్యం కాజేశాడు... తెలిసిందా?...

మంచివాళ్ళెవరు?

శ్రీరా:— శ్రీదేవీ! నీ తెలివితేటలు వివరీతంగా నడుస్తున్నయి-
పసిదానవు. నీకనుభవం తక్కువ.

కన:— శ్రీదేవీ! నీవు నిజంగా పొరబడుతున్నావు- శాంతంలో
వుండే సౌఖ్యమూ- త్యాగంలోవుండే ఆనందము-
ప్రేమలోవుండే మాధుర్యము నీకింకా బోధపడలేదు-
దీర్ఘంగా ఆలోచించుకో!...

(తెరలో “శ్రీరాములుగారూ!” అనికేక)

శ్రీరా:— గుమస్తా వచ్చినట్లున్నాడు- నేను మాట్లాడివస్తాను.
మీరు లోనికేగండి!

(తెర వాలును.)

శ్రీ నీమర గ్రంథాలయము,
తెలంగాణ.

మంచివాళ్ళెవరు?

అయిదవ అంకము.

3. వ రంగము.

(సత్రము అరుగుమీద మాసినగుడ్డలతో మస్తాన్ చిన్నమ్మ
కూర్చొనియుందురు)

చిన్న:— ఏం మస్తాన్! మాట్లాడవే? ఇప్పుడేదిదారి?

మస్తాన్:— క్యాదారి? మాకీయేం తెల్సు?

చిన్న:— మరి నన్నెందుకు తీసుకొని వచ్చావు? నాసొమ్మ
అంతా యెందుకు ఖర్చుపెట్టావు?

మస్తాన్:— అరే! డోకలీకె! మాకీ అరుగుతావ్!... మీకీ
రమ్మనేతో మాకీ వచ్చాం! మీకీ మాకీ జల్సా
అయింది....

చిన్న:— బౌను! నేను తీసుకొనివచ్చాను, పోనీ... మరి,
నీవు నన్ను పోషిస్తానని, యేమేమో చేయించి వుద్ధరి
స్తానని చెప్పి, నమ్మించలేదా? నాదగ్గరవున్న నగలన్నీ
అమ్మి, యీమూడు నెలలనుంచి, పెళ్లికొడుకులాగ
తిని తిరగలేదా- సంపాదించి నన్ను పోషించలేని

మంచివాళ్ళెవరు?

వాడవు, నాసొమ్మంతా, యెందుకు అమ్మించావో చెప్పు! ఇప్పుడు నన్ను అన్యాయము జేస్తానంటావా?... నీమూలకంగా నేను సర్వనాశనమైనాను - ఇప్పుడు నీవు నన్ను సరిగా చూడకపోతే అశ్మహాస్య చేసుకోవలసి వస్తుంది తెలిసిందా?

మస్తాన్:— అరే అరే! నకో- నకో, మీకీ సచ్చిపాఠ్యాలో మాకి పాఠంవాడో నిలుస్తాడో?

చిన్న:— (నవ్వుతూ) అబ్బ! ఏమి చవతిగల్గిపోయి! అందుకనే నన్ను పోషించుటకు కూలిపనిచేయ్యి!

మస్తాన్:— (కోపముతో, మీసము తివ్వతూ) - కూలిపని? మాకీ కూలిపని చేయవాలా? భంచేత్! కబడ్డార్!

చిన్న:— కూలిపని గాకపోతే, రాజ్యాలు యేలుతావా? నీమొహం జూస్తే, కూలిపనిగూడా యెవ్వరు యివ్వరు... మీసందిప్పి కల్లెర్రజేస్తే, భయమా? ఎవరి మీద నీకోపం? చచ్చినట్టు పడివుండక...

మస్తాన్:— భంచేత్! మాచేతో మొఖం గిఖం తిరిగిపోవాలి (అని కొట్టబోవును)

మంచివాళ్ళవరు?

చిన్న:— కొట్టు? నీచేతిలోనే చచ్చిపోతాను. ఇంకా బ్రిటిష్ లోకాన్ని యేమని చూచేది? ఫకీరు ముండాకొడుకును నమ్ముకొంటే...

మస్తాన్:— క్యాబోలే? ఇంచేట్ (అని చేతితో ముఖము మీద రెండు దెబ్బలు కొట్టును- చిన్నమ్మ యేమిస్తూ క్రింద కూలబడును- మస్తాన్ కారితో మరియొకతన్ను తన్ని వెళ్లిపోవును.)

చిన్న:— (ఏడుస్తూలేచి) మర్నాడు! ఎంతమోసం జేశావురా! నిన్నంటే లాభమేమింది? “కులం చెరిచేవాళ్లే గాని, కూడు పెట్టేవారై లేరని” ఇద్దరూ పూరికే అన్నారు. ఉత్తమస్త్రీలమార్గంలో వుండి, మర్యాదగా జీవించక, పడుచుదనపు తిమ్మిరితో, తక్కువకులపు నీచులతో స్నేహంజేస్తే, పూరికే పోతుందీ? తల్లిదండ్రులను కష్టపెట్టి అన్నదమ్ములను అవమానపరచి, చుట్టాలకు గౌరవము పోగొట్టి, వ్యభిచారవృత్తికి దిగిన నాకు, యీ వ్రాయచ్చిత్తము కావలసినదే!..... నావలె యెందరు కులస్త్రీలు పాడైనారో? మహా తల్లులు అననూయ మున్నగు స్త్రీరత్నాలు పుట్టిన

నుంచివాళ్ళెవరు?

యీ భూమిమీద, యిప్పుడు నావంటి కులటలు
పుట్టారు... స్త్రీలకు పతివ్రత్యం లేకపోతే, యీరా
జ్యాలు నిలుస్తాయా? ధర్మాలు వుంటాయా? దేశం
సుఖివదుతుందా? మతము- సంస్కృతము- సంసారము-
అన్ని అధోగతిపాలు గావలసిందే!... నావంటి జాతి
గులు యీ దేశంలో జీవించి వుండగూడదు- సిగ్గు!
సిగ్గు! నావంటి కులస్త్రీలు- ఛీ! ఛీ!- వేశ్యలు వృత్తి
మాని, వివాహాలు జేసుకొని, గౌరవంగా బ్రతుకు
తుంటే, కులస్త్రీలు వేశ్యలకంటే నీచంగా సంచరిస్తు
న్నారు... నావంటివారికి యేమియ్య రిగిందో?... నన్ను
చూచియైనా, కులస్త్రీలు బాగుపడుదురుగాక! వ్యభి
చారివృత్తి యీ దేశంలో రూపుమాసి పోవుగాక!
(అనుచూ మెల్లగా కొంతదూరము నడిచి) ఇదేమిటి?
అలోచనలేకుండా పోతున్నా కేం? ఏక్కడికి పోయ్యేది?
ఎవరు నన్నాదరిస్తారు? (అలోచించి) సరే! కానీ! ఇంకా
పరువేమిటి? మానవత్వ యిల్లల్లో యెక్కడైనా, వంట
మనిషిగా వుండి చాకిరీ చేసుకొని బతుకుతాను...
అబ్బ! ఈ ఆకలిబాధ ఇరించలేను... (అలోచించి)

మంచివాళ్ళెవరు?

ఇంకెంత చివరే దేమున్నది? ఈపూటకు రహస్యంగా
బిచ్చమెత్తుకొని యెలాగో కాలంగడుపుతాను.

(అనిపోవును)

అ యి ద వ అం క ము .

4. వ రం గ ము.

(శ్రీదేవి శ్రీరాములు, విలువగల దుస్తులతో పుయ్యాలబల్ల
మీద కూర్చొనివుంటారు- సోఫాలో సుశీలవుంటుంది)

శ్రీదే.— సుశీ! ఇవ్వాళ నీవువస్తావని అనుకోలేదుసుమా!
ముందుగా ఒక జాబుగూడా వ్రాయకపోతివి. ఎన్నా
లోఅయింది నిన్నచూచి- చాలా మారిపోయావు...

శ్రీరా.— ఎదిగే వాళ్లల్లో మూర్ఖు యెక్కువుంటుంది- అం
దులో ఆడవాళ్లకు మరీనీ.....

శ్రీదే.— సుశీ చాలా అదృష్టవంతురాలండీ! చక్కగా
మొగుడు సాల్టసబ్.యిన స్నేహితు అయినాడు.

మంచిహాళైవరు?

సుశీ:— నాఅదృష్టమే మెచ్చుకో!... నీతో కంపేనుజేస్తే,
అయామ్ నథింగ్!

శ్రీదే:— అనాలని అంటున్నావుగాని, సుశీ! నాకేమున్నది
చేప్ప?

సుశీ:— ఇంకేమిగానలె? రత్నంవంటి శ్రీరాములును యీజీ
గాభుక్తజరచుకొని, ఓన్ ప్రాజెన్టీలాగ వాడుకొంటు
న్నావు- వ్యాపారంలో కావలసినంత లాభంవస్తున్నది.
కొత్తమేడగూడా కట్టిస్తున్నావు...

శ్రీదే:— ఈమాటలకేమిగాని,... మనతో చదువుకొన్న
వాళ్లందరు మంచి స్థితిలోనే వున్నారు.

సుశీ:— ఎక్కడికీ బాగు? ఇంకాముందు యెంతకాలమో
జరుగవలసివుంది... సరేగాని, శ్రీదేవీ! నీవు చాలా
చిక్కిపోయినావే?

శ్రీరా:— హనుమయ్యతో ఫైట్ చేయడంవల్ల చిక్కి
పోయింది.

సుశీ:— హనుమయ్య అంత దుర్మార్గానికి దిగుతాడని
యెప్పుడూ అనుకోలేదు. అతని చర్యలు విన్నప్పుడు

మంచివాళ్ళవరు?

కోపం వస్తుంది, గాని, అదిని ప్రశంసించుకొని
చూస్తే జాలివేస్తున్నది.

శ్రీరా:— ఔనాను! అది మానవ సహజం!

(గుమ్మంవద్ద యెవరో అరుస్తూవుంటారు- శ్రీరాములు వెళ్లి,
బిచ్చకలైగానన్న చిన్నమ్మతో ప్రవేశించును.)

శ్రీరా:— ఇదుగో! మరియొక చిత్రము! హనుమయ్య చెల్లెలు
యీమె- ఇప్పుడు బిచ్చకలైయై వీధులవెంట తిరుగు
చున్నది.

శ్రీదే:— ఆ! (తేరిపారజూచి) నీవు హనుమయ్య చెల్లె
లువా? తురకవానిని తగులుకొని పోయిన మహా పతి
వ్రతపుగాబోయి?

శ్రీరా:— శ్రీదేవీ! చచ్చివరామును, మళ్లీ చంపుతా
వెందుకు?

చిన్న:— (తల వంచుకొని) అమ్మా! నన్ను మరింత యేడ్చి
చవద్దు- కదిలిస్తే నాహృదయం పగిలిపోతుంది- మీకి
ష్టమైతే రెండుమెతుకులు వేసి పంపండి! లేకపోతే...

శ్రీదే:— అలాగే, నీకు చక్కని భోజనం పెడతానుగాని,...

మంచివాళ్ళెవరు?

ఒకప్రశ్నకు సమాధానము చెప్పు!... నీవంటి కులస్త్రి
మంచిదా? నావంటి వేద్యమంచిదా?

చిన్న:— సందేహ మేమున్నది? ముమ్మాటికి నీవే మంచిదాన
వు- వేద్యులలోగూడా, పరివ్రతలున్నారు.

శ్రీదే:— వెరీగుడ్!

సుశీ:— శ్రీదేవీ! నీవెంత అల్పసంతోషివి?

శ్రీదే:— పాపం! ఈమెకు భోజనము పెట్టివస్తాను మీరు,
మాట్లాడుకుండండి!

శ్రీరా:— నేను యిప్పుడే బజారు వెళ్లివస్తాను.
(తెరవాలును.)

మంచివాళ్ళెవరు?

అయిదవ అంకము.

5. వ ర ం గ ము.

~~~~~

(మాసినగుడ్డలతో హనుమయ్య పాడుకొంటూ పిచ్చి
వానివలె వస్తుంటాడు.)

వెలకొంతలను మీరు

చులకినగా చూడకండి!

కులకొంతలందూన

వెలికారు కుమతూరు!

పలుకనేల పలుమాటలు

తలచండి! మేలిగుణము!... || వెలకొంటె||

(శ్రీరాములు యెదురుపడి) హనుమయ్యా! ఏమిటి సంగీతాలు
తీస్తున్నావు?

హను:— శ్రీరాములూ! నువ్వా! క్షమించు! దుర్మార్గుణ్ణి!
సన్న పోనియ్యి! శ్రీదేవి మంచిదని. పాటలు పాడు
కొంటూ తిరుగుతాను.

శ్రీరా:— ఎప్పుడూ స్త్రీలగోలేనా? అడవాళ్లగో మంచివాళ్లై

మంచివాళ్ళేవరు?

వరో గ్రహించావుగాని, మగవారైనాంగతి తెలుసు
కొన్నావా?

హను:— ఆహ! చక్కగా తెలుసుకొన్నాను. “అగ్రహారం
పోతేపోయిందిగాని, ఆస్తులంతా తెలిసింది” అన్నట్ట
ఒకడు- అలాగే, నేను యోస్థితికి వచ్చేవరకు యెన్ని
నేర్చుకొన్నాననుకొన్నావు.—

నీతి నియామాలింకా
నిలిచినవి బీదలందూ,
భాగ్యవంతులెన్నెన్నో
పాడుపనులు జేస్తారు...

* * * *

దయగలవానికి మనము
దండ్లాల పెట్టొచ్చు,
అతడే దేవుడూ!
అతడే పూజ్యుడూ!

శ్రీరా:— వెరీగుడ్!... అయితే మరి సామ్మిస్తాను, వ్యా
పార జేసుకొంటావా?

హను:— వొద్దుబాబూ! వొద్దు నన్ను పోనియ్యి! నేను
కొన్నాల్లు దేశంతిరిగిరావాలి...

మంచివాళ్ళవరు?

శ్రీరా:— యిప్పుడెక్కడికి పోతావు?

హను:— ఎక్కడికో? ఇలాపడి పోతాను కాశీదాక.....

(అని వెళ్ళిపోవును.)

శ్రీరా:— ఆహా! శాంతించునుగాక! దేశము శాంతించుగాక!

దేశమున పాడిపంటలు తేజరిలుత!

నీతి నియమాలు— ధర్మాలు నిలుచుగాక!

అన్నదమ్మల పోట్లాటలుగనుగాక!

కవుల పోషించు రాజులు గలుగుగాక!

మహానగర పంచాయితీ పునర్వ్యవస్థీకరణ పరిశీలనావట్టిక

పునర్వ్యవస్థీకరణ సంఖ్య	TPLA115B120
పునర్వ్యవస్థీకరణ పేరు	మండలవాణిపేరు
తారీఖు	26/10/24
ముందు రద్దు	no
వెనుక రద్దు	no
మొత్తం పేజీలు	117
విద్య సైజు పేజీలు	NO
భాగ పేజీలు	no
లేద పేజీలు	no
తయారు చేసినది	munishan
పేజీలు విడదీసినది	munishan
స్కాన్ చేసినది	munishan
పరీక్ష చేసినది	prathyusha
పేజీలు పరిశీలించినది	
ఫైలింగు చేసినది	
ప్రకటన చేసినది	
పరిశీలించినది	6/10/24